

iz hajs, izvzemši pondeljek, vsa jutra. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Naj se pošiljajo uredništvu. Ne plačila se ne sprejemajo. Odgovorni urednik: Prof. F. Peric. — Lastnik tiska: Edinost. Tisk tiska: Edinost. Naročnina znaša za mesec L. 7.—, 3 mesece L. 20.—, pol leta L. 32.— in celo leto L. 60.— Za inozemstvo mesečno 5 lir več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezna številka v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v število ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. smrtne, zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavedov mm po L. 2.— — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L. 2.— — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Šest let naše politične zgodovine

«Edinost» je naglašala te dni, da so prvi dnevi meseca novembra tudi za naše ljudstvo pod Italijo velepomembni zgodovinski mejniki. Ne bo torej odveč, ako pregledamo na kratko povod državne svetčnosti, ki so se ravno končale, to kratko dobo naše povojne zgodovine. Zgodovina je uteljevala za bodočnost, naj bo se tako sveža.

Ob času poloma bivše Avstrije je izbruhnila tudi v Trstu revolucija. Slovani smo si osnovali tedaj Narodne svete. Osrednji narodni svet se je nahajal v Trstu in njega predsednik je bil dr. Rybář. Drugačno politično življenje je bilo v popolnem zastoju, voditelji političnih strank so bili večinoma izven zasedenega ozemlja. V Trstu je sicer obstajalo naše politično društvo «Edinost», ki pa je delovalo, kolikor je bilo mogoče z ozirom na razmere, samo na ozemlju Trsta in okolice. Prvi italijanski oddelki so se začeli v Trstu 3. novembra 1918, par ur potem, ko se je bil izkrcal prvi vojaški guverner general Pettiti di Roreto. Naslednje dni se je izvršila zasedba Primorske in enega dela Kranjske.

V naslednjem nas bodo zanimali predvsem dogodki v našem domačem taboru in sicer jih bomo orisali z ozirom na shematično in povsem na kratko. Po par tednih popolne svobode in enakosti med obema plemenoma je začel vejati popolnoma drug veter. Narodni svet je bil razpuščen, a vse politično življenje je bilo popolnoma mrtvo. Edina politična organizacija, ki je za silo poslovala, je bilo politično društvo «Edinost» v Trstu, kakor že omenjeno. Mrtvo je trajalo tudi vso prvo polovico l. 1919. Tedaj je prišla od dr. Wilfana, predsednika našega političnega društva, resna ideja. Politično življenje naj se oživi s pomočjo političnega društva «Edinost» v Trstu. Do udeležitve te ideje je prišlo na obnem zboru tržaškega političnega društva, ki se je vršil v Narodnem domu v Trstu dne 3. avgusta 1919. Zastopniki nekdanjih strank na Goriskem, zastopniki Trsta in Istre so se sporazumeli ta dan, da preneha vsako strankarsko uveljavljanje in da se vsi primorski Slovani združijo v skupnem delovanju v skupno in enotno politično organizacijo «Edinost». V novi odbor so bili izvoljeni zastopniki iz vseh krajev Julijske Krajine.

S tem znamenitim činom je bil storjen začetni in torej najtežji korak v našem povojnem političnem življenju. Politično društvo «Edinost» ni več bilo le politična organizacija za tržaške Slovence, temveč je raztegnilo svoje delovanje na vso Julijsko Krajino. Primorski Slovani so tvorili en sam tabor, edin in nestrankarski. In na tej podlagi je delovalo društvo l. 1919, 1920, 1921 in vso prvo polovico l. 1922. Politično društvo «Edinost» je bilo formacija naše narodne osebnosti in obenem oni organ, ki mu je bilo poverjeno vodstvo celokupnega naroda in bramba njegovih interesov. Bili so težki časi, v katerih se je obnavljalo naše politično življenje in postajali so težji z vsakim letom, da z vsakim mesecem. Naj omenimo le prav na kratko, najvažnejše dogodke, ki so posegali od zunaj v življenje našega ljudstva. Dne 13. julija 1920 so zažgali fašisti Narodni dom v Trstu, čemur so sledila razna druga nasilja, 12. novembra je bila podpisana rapalska pogodba, 5. januarja 1921, je stopila v veljavo aneksija, v maju leta 1921, so se vršile prve volitve v parlament, katerih so se udeležili novi državljani. Grozne, krvave Golititjeve volitve, ki ostanejo našemu ljudstvu za vedno v strašnem spominu; v januarju l. 1922, so sledile splošne občinske volitve, ki so bile enako strašne itd.

Skozi ves ta vihar je vodilo politično društvo «Edinost» naše ljudstvo in delalo pod vodstvom dr. Wilfana vse človeške moške napore, da se našemu ljudstvu nesreča olajša, oziroma odvrne večja škoda. V trpljenju in nesrečah pa je rastlo pričanje in vera, da je v strnitvi vseh naših sil edina rešitev. Vse naše ljudstvo brez izjeme se je oklepalo svoje organizacije s popolnim zaupanjem v moke, ki so krmarili našo ladjo na razburkanem morju.

Nova doba v razvoju naših političnih prilik pa se je začela nekako v drugi polovici l. 1921. V političnem društvu se je pojavila struja «krščanskih socialistov», katero so sestavljali nekateri mladi pristaši nekdanje Slovenske ljudske stranke na Goriskem. Ti so povzročali v društvu notranje spore, ki so se vedno bolj zaostrevale. Neposredni cilj strujarjev je bil sledeči: namesto enega političnega društva se morajo ustanoviti tri: eno za Trst, eno za Gorisko in eno za Istro. Na ta način — so govorili — bo organizacija lažje in hitreje poslovala. Zaradi te zahteve so se vneli v društvu hudi spori, ki so trajali več kot eno leto. Načrt strujarjev je šel v praktičnem pogledu za tem, da se razbije in razveljavi ono veliko delo, ki so ga izvršili zastopniki primorskih Slovanov na omenjenem obnem zboru v Narodnem domu 3. avgusta 1919, da se torej uniči najpomembnejši in najvedrejši čin naših povojnih politikov. Naravno je, da je naletel ta načrt v odboru političnega društva na odločen odpor. Večina odbora je bila

celo pripravljena premestiti sedež društva iz Trsta v Gorico (strujarji so bili sami Goričani, ki so imeli odločilno besedo v goriskem podoborbu političnega društva), samo da se prepreči cepitev. Toda pristaši krščansko-socialne struje niso odnehali od svoje zahteve, da se ima goriski podobor spreminiti v samostojno društvo, in tako je bil stavljen odbor političnega društva «Edinost» pred izbero: ali odkloniti zahtevo strujarjev, naka bi ti poslednji izstopili iz društva in si ustanovili svoje posebno društvo, ali pa privoliti v cepitev politične organizacije. Razume se, da so tržaški politiki, v skrbi za ohranitev narodnega edinstva, končno raje pristali na cepitev političnega društva po ozemljih (Trst, Gorica, Istra), nego da bi izvršili strujarji svoje grožnje in ustanovili svoje posebno strankarsko društvo. In res je predlagal odbor obnemu zboru, ki se je vršil na Opčinah dne 11. julija 1922., resolucijo, s katero se privoljuje v ustanovitev samostojnega političnega društva v Gorici. V tej resoluciji pa je izrecno rečeno, da smatra občni zbor cepitev za nepotrebno, nevarno in škodljivo in da bo politično društvo «Edinost» v Trstu omejevalo svoje delovanje na Trst in okolice vse dotlej, dokler bo delovalo novo politično društvo v Gorici v isti smeri kakor ostalo, t. j. glavno politično društvo. Par dni pozneje (13. julija 1922) se je vršil ustanovni občni zbor političnega društva v Gorici, katero si je dadelo proti volji glavnega političnega društva isto ime «Edinost». Nekoliko tednov pozneje se je ustanovilo samostojno politično društvo tudi za Istro. Tako smo bili primorski Slovani ob izbruhu fašistovske «revolucije», v jeseni l. 1922., t. j. torej v hipu, ko je bila enotna organizacija vseh nas bolj potrebna kot nikdar prej, razcepljeni v tri društva: namesto ene same, smo imeli hkratu kar tri «Edinosti».

Tak smešen položaj je trajal vse do konca l. 1923. Predvidevanja in bojazni, ki so bile izražene v gori omenjeni opinski resoluciji (da je cepitev nepotrebna, nevarna in škodljiva), pa so se kmalu uresničile. Udarci fašist. režima so padali po nas drug za drugim in hitreje in gibčnejše poslovanje samostojnih organizacij jih ni moglo odvrnati. Poleg tega pa so nastali kmalu toliko v goriski, kolikor v istrski «Edinosti» notranji razdori in tako se je žal uresničilo tudi drugo predvidevanje openske resolucije, da je cepitev škodljiva in nevarna za edinstvo našega ljudstva, ker pospešuje strankarske boje. Se očitnejša je postala vsa nevarnost in škodljivost cepitve v poletju l. 1923., ko se je vršil prvi redni občni zbor goriske «Edinosti». Na tem zborovanju so krščanski socialisti iztisnili popolnoma iz vodstva nestrujarje in da se je zgodilo vse to po vnaprej določenem načrtu, dokaz za to je bil podan s tem, da je kmalu nato izstopila ista krščansko-socialna struja demonstrativno tudi iz istrske «Edinosti» in si ustanovila posebno društvo pod imenom «Politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri».

Po teh dogodkih je postal razkol gotova stvar in eksperiment s samostojnimi političnimi organizacijami se je popolnoma ponesrečil. Politično društvo «Edinost» v Trstu se je edino ohranilo čisto strankarskih spopadov. Toda dogodki in obeh drugih društvih so ustvarili popolnoma nov položaj in postavili tržaško politično društvo zopet pred isto nalogo, pred katero se je nahajalo l. 1919, t. j. pred nalogo, da združi v svojem okrilju zopet ves oni del našega ljudstva, ki je proti vsakemu strankarstvu in za narodno edinstvo vseh Slovanov v Italiji, da torej združi v enotno fronto ogromni del našega ljudstva. V ta namen in da bo moglo vršiti v bodoče to vzvišeno nalogo, je sklenil občni zbor, ki se je vršil v Trstu 30. decembra 1923, da raztegne politično društvo «Edinost» v Trstu svoj delokrog zopet na vso Julijsko Krajino. Goriska «Edinost», ki je popolnoma v oblasti krščanskih socialcev, je seveda šla preko tega sklepa in vodi svojo posebno politiko na lastno roko. Ne tako pa istrska «Edinost», katera se je v začetku t. l. zopet združila s tržaškim političnim društvom. Prejšnja enotna politična organizacija je bila tako obnovljena in obstoja zopet od l. 1924 dalje. Namesto prejšnjih samostojnih organizacij so stopili pokrajinski odbori istega političnega društva «Edinost» v Trstu, katerega delokrog obsega zopet vso Julijsko Krajino. Izven njega se nahajajo le pristaši goriske krščansko-socialne «Edinosti», ki se je ustanovila l. 1922 in ki gre, kakor rečeno, svojo ločeno pot dalje.

Tak je položaj po šestih letih našega življenja pod Italijo. Namesto treh «Edinosti» imamo sedaj le dve, toda tudi ta cepitev je škodljiva in nevarna, kakor so dokazale zadnje volitve.

Ta kratki pregled zadnjih šestih let naše politične zgodovine pa dokazuje neizpodbitno, da je prišlo do sedanega stanja proti volji političnega društva «Edinost» v Trstu, katero stoji slej ko prej neomajno na stališču popolnega narodnega edinstva vseh Slovanov v Italiji. Kdor se priznava k temu programu, kdor obsoja strankarstvo in kdor hoče prispevati k odpravi sporov, ki so se zanesli med nas, nima druge poti, ako hoče to manifestirati, nego da pristopi k tej organizaciji in se posveti z vsemi silami delu za uresničenje njenega narodnega programa.

Značilni incidenti med proslavo zmage

Spopadi med fašisti in bojovníki v Rimu, Milanu in Palermu

RIM, 5. Uduženji bojovníkov in vojnih pohablencev sta sklenili, da se ne udeležita proslave II. obletnice fašistovskega pohoda nad Rim, dne 28. okt.; pač pa sta združeni že takrat javili, da se bodo bojovníki in vojni pohablenci oficijelno udeležili proslave zmage, dne 4. t. m. Prvi sklep je bil pač logična posledica zborovanja bojovníkov v Assisi, na katerem so bojovníki izrazili nezaupanje fašistovski vladi. Proslava zmage je pa državni praznik, ki velja v prvi vrsti padlim junakom, potem pa preostalim bojovníkom, ki so se borili za zmago. Nič tučnega torej, da so bojovníki sklenili, da se udeležijo proslave zmage, kljub temu, da jo je organizirala fašistovska vlada, ki je slučajno na krmlu države.

Ravno ta dan pa je prišel do izraza spor, v katerem živijo fašisti in bojovníki. V Uduženju bojovníkov so včlanjeni pripadniki vseh strank, torej tudi fašisti. Velika večina bojovníkov je protifašistovska in ti se zbirajo v skupini «Italia Libera» (svobodna Italija).

Popokne se je vršil sprevod bojovníkov na grob neznanega vojaka. Bojovníki, ki so organizirani v skupini «Italia Libera» so se zbrali na Flaminijevem trgu pod poveljstvom generala Peppina Garibaldi, njegovega brata Sante Garibaldi in sina Battistija, ki ga je dala Avstrija obesiti v Tridentu. Kakor poroča «Giornale d'Italia» jih je bilo okoli 3.000. Od tu se je jel sprevod pomikati proti trgu Popolo. Kompakten nastop bojovníkov, ki so korakali z razvito zastavo, je bodel v oči fašiste, povečini iz beneške pokrajine, ki so pristopili v Rim, da se udeležijo proslave. Fašisti so pričeli vpiti «Abbasso Italia Libera!» (Dol s Svobodno Italijo!) Bojovníki so odgovarjali s klici: Živijo Garibaldi! Živela svobodna Italija! Fašisti so se vrgli — vedno po «Giornale d'Italia» — s palicami in biči na bojovníke, drugi so spet imeli revolverje v rokah. Streljanje je trajalo kakih 10 minut. Posegla je vmes četa finančnih stražnikov, ki so jo sprejeli fašisti z življenjem. Mnogo bojovníkov se je teklo v hiše; pretepenih je bilo tudi več meščanov, ki so se slučajno nahajali tam. Na trg je prišla policija, ki je komaj razpršila in umirila razpallene fašiste.

Spopad seveda ni ostal brez žrtve. V bolnišnico S. Giacomo so pripeljali več ranjenec, med katerimi je bil eden težko ranjen. Med ranjenci sta tudi 2 fašista. Po mestu je takoj nastala silna panika. Glas o napadu se je takoj razširil po vsem sprevodu, ki se je kmalu razpršil; množica je preplašena bežala domov. Na trgu Venezia je prišlo zopet do malega spopada med fašisti in bojovníki.

V Milanu

MILAN, 5. Včeraj popoldne se je vršil po mestu sprevod bojovníkov; na trgu Duomo je skupina «Italia Libera» razvila zastavo. Tedaj je planila med bojovníke gruča fašistov, ki so jim hoteli iztrgati zastavo. Vmes so posegli karabinerji in napravili red. Fašisti so raztrgali ob tej priliki tudi zastavo organizacije «Lega italica».

Napetost med Vatikanom in Francijo narašča

Francoški nameni minister napadel jezuite in papeževega poslanika - Poslanik zahteva zadoščenje

PARIZ, 5. Spor med Francijo, oziroma med sedanjo vlado in Vatikanom postaja vedno ostrejši. Po odpravi poslanstva pri Vatikanu so postali odnosi med Cerkvijo in Francijo popolnoma hladni. Posebno govor naučnega ministra François Albert na kongresu Professore zveze v mestu Valence je izredno poslabšal odnose med Rimom in Parizom. Minister je zelo ostro napadel jezuite, češ da šuntajo dijaštvo, duhovščino in posebno pa prebivalstvo v Alžaciji proti republikanski Franciji. Napadel je dalje kongregacije, ki da niso pokorne papežu v Rimu, ampak posebnemu papežu, ki je tuj Franciji in pri katerem ni nikakega polnomočnega zastopnika Francije, ker ga ta poseben papež (poslanik v Parizu) ne zahteva, ker hoče vladati v senci in tajnosti.

Papežev poslanik v Parizu mons. Cerretti, kateremu so veljale te besede, je protestiral radi tega pri min. predsedniku Herriotu in zahteval zadoščenje; v nasprotnem slučaju, da bo sklical diplomatski zbor, ki naj sodi o incidentu. Vlada je že razpravljala o incidentu; sklenila je, da odpošlje Cerrettiu kategoričen odgovor, ki gotovo ne bo vseboval nikakega zadoščenja.

Podpisovanje italijanskega posojila v prid Nemčiji

RIM, 5. Ravateljstvo zavoda «Banca d'Italia» sporoča: Na podlagi dosedanjega podpisovanja je bil italijanski delež v znesku sto milijonov lir za nemško posojilo dosežen skoraj 56 krat.

Oredni odbor za sovjetske umetnike MOSKVA, 5. Te dni je bil odprt v Petrogradu dom umetnikov. V njem so nastanjene skoro vse petrogradske umetniške organizacije.

(Italijanska zveza), ki je bila ustanovljena tisti dan v navzočnosti pesnika Sem Benellija. V Galleriji so nekateri spoznali upravitelja lista «Corriere della Sera» comm. Balzan ter ga hoteli preteptati. Eden izmed fašistov ga je že udaril s pestjo po hrbtu. Balzan pa se je nato zatekel v kavarno.

Prostozidarski sedež v Palermu razdejan PALERMO, 5. Ko se je včeraj vračal sprevod z Verdijevega trga, kjer je počastil spominsko ploščo na zmago pri Vittorio Veneto je prišlo do spopada med bojovníki (Italia Libera) in fašisti. Par bunk so dobili tudi karabinerji, ki so mirili.

Pozneje so vdrl fašisti v sedež prostozidarjev, ki se nahaja v palači Capaci, ter ga opustošili.

Izjava fašistovske stranke - 2 fašista mrtva

RIM, 5. Tiskovni urad fašistovske stranke je izdal danes uradno poročilo, v katerem ugotavlja vodstvo stranke, da so bili incidenti včeraj le sporadični, medtem ko se je splošno proslava izvršila mirno in v redu. Incidente da so izzvali bojovníki, ki so vpisani v «Italia Libera». V Rimu sta padla pod svinčev prevatne normalizacije dva fašista. Fašistovska stranka zvrča vso odgovornost na ljudi, ki so hoteli izzvati incidente.

Izgredi v Catanii

RIM, 5. O priliki proslave zmage je prišlo tudi v Catanii do izgrediv. Po sprevodu je padlo na trgu Duomo več revolverskih strelav, nato je sledil pretep s palicami med fašisti in bojovníki ter vojni pohablenci. Pri tem je bilo ranjenih 6 oseb, med njimi je neki mladenič smrtono varno ranjen v glavo.

7 listov zaplenjenih v enem dnevu

MILAN, 5. Na ukaz prefekta je danes policija zaplenila v vseh prodajalnah časopisov liste «Corriere della Sera», «Avanti», «Giustizia» in «Unità», ker so objavili baje pretirane in netočne vesti o včerajšnjih izgredivih v Rimu, vesti, ki bi mogle motiti javni mir. Tudi listi «Il Lavoro» iz Genova, «Epoca» in «Voce Repubblicana» iz Rima ter «Corriere del pomeriggio» so bili zaplenjeni.

Goriški dobrovoljci pri Mussoliniju

RIM, 5. Danes je min. predsednik sprejel odposlanstvo goriških dobrovoljcev v spremstvu tajnika goriškega fašja avv. Caprara. Odposlanstvo je poklonilo Mussoliniju njegov doprni kip, ki ga je izdelal dobrovoljec Risolon.

Vojna odškodnina

Obresti na predjume

RIM, 5. Finančni minister je podpisal danes ukaz, ki določa, da s 1. januarja 1925 nehajo teči obresti od predjuma na vojno odškodnino, ki bodo 31. dec. 1924. definitivno likvidirane; za ostale konkordate prenehajo obresti teči, kakor hitro bodo definitivno likvidirani. To velja za obresti v korist države in zavodov, ki so izplačali predjume.

Iz sovjetske literature

MOSKVA, 5. Znani sovjetski futuristični pesnik Majakovski je čital pretekli teden v Moskovskem domu svoje novo pesniško delo «Vladimir Iljič Lenin». Ruski dramatičar D. Čiževskij je napisal novo žaigoigro «Tribunal». Snov je vzeta iz ruske meščanske vojne.

Ruske kaznilnice

MOSKVA, 5. Na eni izmed poslednjih sej Centralnega izvršilnega odbora je poročal Bogdanov o novem kazenskem zakoniku ZSSR ter podal statistiko ruskih kaznilnic. Po tej statistiki ima danes Rusija 413 kaznilnic v katerih se nahaja 69.500 kaznjencev. Kaznilnice so razdeljene na 7 tipov. Za kaznjence, ki so obsojeni na dosmrtno ječo, je določenih 220 kaznilnic; za kaznjence v izolaciji 146. Kazenskih kolonij ima Rusija 35, zavodov za nedorasle hudovalce 5, ustanov za psihiatrijsko raziskovanje 2. Večina ruskih kaznilnic je spremenjenih v prisilne delavnice.

Ministrske izpremembe v Bolgariji

SOFIJA, 5. Na podlagi kraljevega dekreta je imenovan poslanec in bivši minister Dimitrij Krizov za ministra industrije na mesto ministra Boboevskega, ki prevzame ministrstvo pravosodja. Dosedanji pravosodni minister Madjarov pa je imenovan za ministra pošte in železnice.

Zinovjev in protiverska propaganda v Rusiji

MOSKVA, 5. Na delavski konferenci v Petrogradu je imel Zinovjev velik govor ob priliki jubileja boljševskega prevrata. Med drugim je tudi naglasil potrebo, da se obnovi v Rusiji protiverska propaganda; opozoril je, da se mora voditi protiverski boj bolj oprežno in bolj sistematično nego do sedaj.

Pljučna epidemija v Los Angelesu

PARIZ, 5. Glasom poročil lista «New-york Herald» je zahtevala pljučna epidemija v Los Angeles dosedaj 22 žrtve.

Timotijević vrnil mandat

Stališče Jugoslovanskega kluba - Pogoji radikalov - Davidović na dvoru

LJUBLJANA, 5. Današnji «Slovenec» poroča o stališču Jugoslovanskega kluba naslednje:

Jugoslovanski klub je na svoji današnji seji ponovno razpravljal o ponudbi Koste Timotijevića in o položaju. Definitivnih sklepov na tej seji ni bilo in se bo razprava jutri nadaljevala, ko bo Jugoslovanski klub formuliral svoje stališče. Kolikor smo izvedeli iz krogov Jugoslovanskega kluba, je klub enodušen v tem, da se mora politika sporazuma nadaljevati. Zato taka politika Koste Timotijevića ne daje dovolj, oz. nobenih jamstev in Jugoslovanski klub ne more v novo vlado. Ravno tako Jugoslovanski klub ne more sodelovati s celotno radikalno stranko, ki se je dosedaj v celoti držala politike proti sporazumu. Radi takega stališča vlada v krogih Jugoslovanskega kluba skrajno nerazpoloženje proti radikalom in zato v njihovi družbi ne vidi možnosti za nadaljevanje dosedanje politike. Res je, da je Radić mnogo kriv, da se dosedaj še ni moglo zopet nadaljevati z vlado stare parlamentarne večine, vendar ostane Jugoslovanski klub zvest ideji sporazuma in zato je pričakoval, da se bo boril z zastopniki bratske Hrvatske za uresničenje svojega programa.

BEOGRAD, 5. Ob pol. 12. je v kratki seji radikalni klub načelno osvojil, da radikalni vstopijo v Timotijevićovo vlado. V to svrhu je bil Marko Gjurčić pooblaščen, da stopi s Timotijevićem v pogajanja. Ko se je Timotijević vrnil iz dvora, se je takoj sestel z Markom Gjurčićem, ki mu je izročil pismene zahteve radikalnega kluba. Opoldne je Timotijević radikalne zahteve sporočil Ljubi Davidoviću. Istocasno je tudi ožji blok pretresal svoj vstop v vlado. Tej se je prisostvoval i radičevski emisar Rude Bačinić, ki je o pogajanjih obvestil predsedstvo HRSS v Zagrebu.

Veleznimiv je položaj v radikalnem klubu. Ogromna večina v klubu je enodušna v kritičnem motrenju situacije napram Davidovićevi politiki. Od sinoči do danes zarana se je med radikali pojavila ideja, da se da pristane le za poslovno vlado brez kake politične primesi. Med tem se je tekotom dopoldneva to stališče nekoliko ublažilo in je na seji radikalnega kluba bil soglasno sprejet zaključek, ki je bil opoldne izročen Timotijeviću pod pogojem, da se ne sme obelodaniti. Vendar se je kmalu dognalo, da je zaključek radikalov v bistvu formuliran nastopno:

Radikalni klub načelno pristaja na delovno koalicijsko vlado pod Timotijevićevim predstvom. Radikali izjavljajo, da je radikalna stranka vedno stremela za sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci in da bo takšno svojo politiko nadaljevala tudi v bodoče. Radikalna stranka pristaja da nova poslovna vlada stavi v program dopolnitve zakonov o invalidih, o korupciji, o zemljoradniških kreditih, zahteva pa tudi dovršitev obrtniškega zakona, zakona o pomoči proti ujmama ter zakonov o tisku in proračunu. Poleg tega zahteva strogo izvajanje zakonov napram vsem in vsakomur, posebno pa, da se zaščiti pred napadi država, kralj in vojska.

BEOGRAD, 5. (A) Današnja «Samouprava», uradno glasilo radikalne stranke, je nastopila proti Timotijevićevi vladi. Timotijević, ki je prejel od kralja mandat za sestavo koncentracijske vlade, je danes vrnil kralju mandat. Kralj je nato pozval na dvor Davidovića, s katerim se je zelo dolgo razgovarjal.

Vmešavanje Finlandse v georgijsko vprašanje

MOSKVA, 5. Agencija Moskva poroča: Delegacija Finlandse v Stockholm objavila poročilo, ki pravi, da se finlandska vlada nikakor ne more ozirati na sovjetske proteste radi nastopa finlandskih delegatov na zborovanju Društva narodov v 23. delu georgijskega vprašanja. Sovjetski komisariat zunanjih zadev pa je izdal v odgovor spomenico, v kateri je rečeno, da vsebuje poročilo finlandse delegacije nasprotja z načeli finlandskega zunanjega ministra Prokopeja, ki jih je podal v svojih uradnih izjavah sovjetski vladi. Komisariat zatrjuje, da je s svojim postopanjem finlandska delegacija prekršila norme, ki so splošno veljavne v mednarodnih odnosih.

Rakowsky pri Herriotu

PARIZ, 5. Ministrski predsednik Herriot je sprejel Rakowskega s katerim je uredil formalnosti, ki se tičejo vzpostavitve rednih diplomatskih odnosov med Francijo in sovjetsko Rusijo. Sovjetska vlada je izrazila svoje zadovoljstvo, da je bil imenovan za francoskega veleposlanika v Moskvi Herbert. Za veleposlanika ZSSR v Franciji je določen Krasin. Redna pogajanja med obema državama se pričnejo okoli 10. januarja, ker bodo šele do takrat zaključena pripravljala dela.

Upor mornarice v Riojaneiru

PARIZ, 5. Listi dobivajo iz Riojaneira Uradno poročilo, da se je del posadke vojne mornarice uprl. Minister mornarice je prevzel poveljstvo nad zvestimi pomorskimi enicami in se nadeja, da bo udušil upor.

Nitti v Curihi

CURIH, 5. On. Nitti je prišel danes iz Kristianije v Curih.

Volitve v Združenih državah

Coolidge predsednik. — Dawes podpredsednik

Končni podatki

NEW-YORK, 5. Kakor zatrjujejo poročila, ki prihajajo ssemkaj od vseh strani, je Coolidge zmagal zmagovito. Samo v mestu New Yorku je imel Coolidge nad 1 milijon glasov večine. V zahodnih in severnih državah so hane zanj zelo ugodne. V državi Illinois je bilo oddanih za Coolidgeja 20krat več glasov kakor za kandidata Dawis in v Chicago 40krat več glasov kakor za La Follette-a. Organizacija Ku Klux Klan je agitirala na vse pretege za Coolidgeja. Zanj so volili vsi Kukulkslanovci v državi Kansas.

Uradnik lista "Westliche Post", ki je vodil ardit propagando v prilogi navedenemu predsedniku, je izvršil samomor. Zapustil je pismo, v katerem izjavlja, da ne more več prenašati napora volilne borbe. Po zadnjih poročilih je od 531 zastopnikov pooblaščenih nad tristo zastopnikov, da volijo Coolidgeja za predsednika. General Dawes je bil izvoljen za podpredsednika.

NEW-YORK, 15. Za predsednika Združenih držav je bil zopet izvoljen Coolidge.

NEW-YORK, 5. Končni podatki o predsedniških volitvah v Ameriki so sledeči:

Coolidge (republikanska stranka) 389 glasov, Dawis (demokratska stranka) 129 glasov, La Follette (progresivna stranka) 13 glasov.

Baldwin sestavlja novo vlado

Kandidati za ministrske listnice

LONDON, 5. Po izidu volitev, ki so zagotovile konservativcem absolutno večino 208 glasov nad vsemi ostalimi strankami, je bilo jasno, da bo moral MacDonald podati ostavko. V novi zbornici bodo zastopane posamezne stranke tako-le: konservativci 408, laburisti 150, liberalci 38, ustavna stranka 7, ostale stranke 5; podatki iz 7 volilnih okrožij niso še znani. MacDonald ni čakal na sestanek dolnje zbornice, ampak je odstopil še sinoči. Kralj je ostavko sprejel in dal nalog Baldwinu, voditelju konservativne stranke, da sestavi vlado.

V novo vlado bodo po vsej verjetnosti stopili poleg Baldwinja naslednji državniki: lord Grey ali Austin Chamberlain (zunanje zadeve), Winston Churchill (notranje zadeve), lord Derby (voja), Devonshire (kolonije, Robert Horne ali Neville Chamberlain (finance) in vojvodinja Atholl (vzgoja). Vse kaže, da bo še nadalje ostala v ministru ena ženska; prvega ženskega ministra na Angleškem je imela MacDonaldova vlada.

V Anglijo ni dospelo nikako pismo Zinovjeva

LONDON, 5. Poročilo odbora, ki ga je imenovala MacDonaldova vlada v svrhu preučevanja avtentičnosti pisma Zinovjeva, pravi, da je nemogoče priti do pozitivnih zaključkov. Zastopniki zainteresiranih poročevalskih uradov so bili vsestransko zaslišani. Original Zinovjevega pisma ni sploh dospel v Anglijo. Odgovor laburistične stranke, ki je bil odposlan ruskemu zastopniku v Londonu, se je oslanjal na neki prepis, čigar izvor pa ni mogel ugotoviti gorinavedeni odbor radi odstopa vlade.

Poplave v zapadni Nemčiji

Porenjski vinogradi uničeni

BERLIN, 5. Iz zapadne Nemčije poročajo, da so reke v teku zadnjih 24 ur znatno narastle. Tudi mesta Frankfurt, Mainz in Köln so deloma poplavljeni. V nekaterih mestih je voda udrila tudi v tovarne, tako da so morali delavci ustaviti delo. Zelezniška proga Bonn-Koblenz je mestoma porušena; ravnotako so močno poškodovane tudi brzojavne in telefonske napeljave. Posebno veliko škodo pa so utrpeli vinogradi in reska pristanišča.

Poročila iz Mainza pravijo, da reka Ren radi neprestanega deževanja še vedno narašča. Obstoji bojazen, da bo izstopila iz struge. V bližini Koblenza je reka Moza dosegla višino z leta 1920 in poplavlja več vasi.

Zastrupljanje političnega ozračja

Attilio Tamaro je naš star znanec. Mož si usvaja vlogo nekakega specialista za slovenske stvari. Često smo se mi že sprijeli z njim, ker vedno razpravlja o slovenskih stvareh z vidika sovraštva proti vsem slovenskim plemenom. Tako je bilo nedavno temu, ko je priobčil svoja "pročevanja" o položaju narodnih manjšin na Slovaškem in v podkarpatski Rusiji ter je celo svoje "študije" naperil proti češkoslovaški republiki. Karakteristika vseh takih njegovih poročil pa je, da se — blamira z njimi!

Te dni je priobčil g. Attilio Tamaro v milanskem "Secolo" skoro dve koloni dolgo stvar o Nikoli Pašiću. Naj utrdimo par cvetk s te gredice modrosti g. Attilija Tamaro.

Pašić je najpopolnejši predstavnik balkanizma, ker so v njem vse čednosti in nečednosti balkanskega tipa. Je eden tistih fanatikov, ki so uverjeni, da so tudi Bog, Jezus in angeli — Srbi. Pašić ne pozna ne vesti, ne mere. Domisljal si je, da je naloga Srbije ta, da poruši dve državi: Turčijo in Avstrijo, da združi vse južne države pod svojo zastavo ter da si zagotovi absolutno nadladje nad njimi. V notranji politiki je strasten in nemoralen strankar. Snoval je zarote proti vladarjem, če so mu bili nasprotni. Iskal je zveze, da bi pobijal vlasti, ki jih je njegov ideal obsodil na smrt. Kralj Milan ga je hotel dati usmrtiti, toda njemu v prilog sta posredovali Rusija, ki ji je bil vedno povsem udan, in — Avstrija! Ta poslednja je bolj, nego Rusija, iz sedaj še nepoznatih vzrokov. Ni sodeloval na zaroti v letu 1913, pač pa jo je podpiral indirektno. (Državni dokumenti iz tedanje dobe, posebno pa dejstvo, da je beograjska

vlada pravčasno opozorila Dunaj na nevarnost, ki je grozila nadvojvodi Franu Ferdinandu. Prip. ured.). Pašić ni gojil simpatij za kralja Petra, ki ga je podpirala Avstrija in ga štiti Goluhovski. V letu 1905. je izdal svojo deželo in svojega vladarja s tem, da je staval bolgarskemu kralju Ferdinandu iste predloge kakor njegovemu predniku. Slabotni kralj Peter pa mu je odpustil in Pašić je zopet zavzel svojo pozicijo. V letu 1911. je Pašić preprečil sestanek kralja Petra s Franom Josipom. V letu 1912. je minister za zunanje stvari Milanović, ki je bil korekten diplomat, umrl iznenada — sumljive smrti! Na to se je Pašić polastil ministrstva za zunanje stvari. V balkanskih vojnah je Pašić izdal bolgarsko zavezništvo. Vojna s Turčijo in Avstrijo je bila Pašićevo delo. Tudi svetovno vojno je povzročil on. Ustanovitve jugoslovenske države je bila za Pašića le korak do ustanovitve Velike Srbije. Priznal je krfski pakt, potem pa ga je zatajil, ko je videl, da se Slovani Avstrije vedno bolj postavljajo na stran Habsburgovcev. (To trditve je napisal Tamaro očitno na italijanski naslov iz razloga, ki ga ni treba še razlagati. Prip. ured.). Pašić ni dopuščal, da bi se mislilo, da so se Hrvatje in Slovenci osvobodili z revolucijo. Hotel je pokazati, da jih je Srbija rešila proti njihovi volji! To pa zato, da zagotovi Srbom absolutno nadladje v državi. Slednje pa je našel Pašić sposobnega nasprotnika — Stefana Radića. Borba Hrvatov je spravila državo na rob katastrofe. Kralj se je zbal hrvatske revolucije in je odslavljal Pašića. Ta pa ni odnehal, marveč je govoril o možnosti sporazuma z demokrati. Rovaril je na dvoru in v vojski, strmoljavil Davidovića ter potisnil Radića v krog revolucije. Pašić pa je imel še druge velike namere. Hotel je podjarmiti Hrvatce, zadobiti dohod na Egejsko morje ter je bil uverjen, da more premagati tudi — Italijo, osvojiti si Reko, Skadar in — Koroško. (Ali ste ga čuli? Če bi bila Jugoslavija dobila Koroško, bi bilo to v prilog Pašićevim namenom za — zatiranje Slovencev! Prip. ured.). Hotel je zadobiti svobodo postopanja proti Bolgarski. Končna modrost g. Tamaro je: Če se Jugoslavija ne bo mogla vzdržati ujedinjena, pade gotovo z vso svojo težo na srbski narod in ga razdrobi. Če pa se ohrani, bodo morali Srbi postaviti Pašiću spomenik prave nemarnosti! Zgodovina pa izgubi iz vida vse njegove mizerije, njegovo okrvavljeno megalomanijo, njegove zločine in njegove balkanske svojstvenosti in bo videla v njem ustanovitelja imperijalistične države in redek primer drznosti in nasilnosti, ki se zaveda svojih ciljev in je mojsterica v porabljanju sredstev.

Tako mešanico, pravi ričet, je položil g. Attilio Tamaro ubogim čitateljem "Secola". Premetava in vrača po svoji volji zgodovinske dogodke in se ni malo ne meni za časovno zaporednost, kakor so se vršili dogodki. Tudi se ne meni ni malo za dejstvo, da ga sedanjost postavlja na laž. Tako ne pišejo zgodovine — resni ljudje! Edino resen na vsej tej Tamarovi kolobociji je zaključek. Preseren namreč v tem zraisl, da na nedopusten način sramoti državo, s katero je Italija v pogajanjih za dosego bratskega sporazuma in prijateljskih odnosov. Izbruhi Tamarovi niso naperjeni le proti osebi Pašića, marveč tudi proti jugoslovenski državi. In to je zločin tudi na škodo Italije in toli potrebnega miru. S tem plodom svoje zlohotnosti, nevednosti in neodpušljive lakomljenosti se Tamaro ni le vnovič smrtno blamiral in osmešil, ampak se je pokazal tudi kot brezvesten zastrupilevalec političnega ozračja.

Nitti o političnem položaju Italije

Politična zgodovina narodov pozna mnogo primerov, ko so tudi najodličnejši in najnesebičnejši politični voditelji prihajali grenki trenutki, ker jih narod ni razumel in je zato neugodno sodil o njihovi politični koncepciji. Tako se je zgodilo — da navedemo posebno nazoren primer — tudi velikemu češkemu patrijotu, patrijarhu naroda in politiku evropskega slovesa, dru. Framu Ladislavu Riegeru. Od viharne leta 1848. dalje je bil v vrtincu političnih bojev kot najdalejši, najdalekosežnejši in najneustrašnejši prvoborilec svojega naroda. V viharnem letu 1848. je bil mladi Rieger izvoljen v avstrijski državni zbor na Dunaju, odkoder pa je moral bežati. Ko pa je bil državni zbor radi burnih dogodkov na Dunaju premeščen v Kromeriz na Moravskem, je bil Rieger zopet eden najuglednejših in najvplivnejših govornikov in borcev za svobodo in pravice avstrijskih narodov. Potem je bila stranka Staročehov, ki ji je bil Rieger voditelj, skozi leta stranka — prednjačica v političnem življenju naroda in tudi glavna predstavnica njegova v parlamentu. Kako je cenil narod Riegerove zasluge, govori dejstvo, da mu je bil v letu 1888. povodom njegove sedemdesetletnice rojstva, poklonjen naroden dar 100.000 goldinarjev. Tri kratka leta potem, v letu 1891., je Rieger na državnozbornih volitvah — propadel in izgubil mandat. Vihar mladočeskega gibanja je odtisnil njegovo stranko s pozorišča. Toda kmalu na to se je jel narod zopet zavedati, kaj mu je dr. Rieger. Dasi ne več aktivno sodelujoč na veliki politični tribuni, je narod zopet videl v Riegeru modrega svetovalca in voditelja, posebno pa v njegovem političnem testamentu, ki je dragocen dokument politične modrosti, dalekovidnosti, neizmerni ljubevi do svojega naroda in skrbni za njegovo bodočnost. Povodom njegove smrti mu je priredil ves narod — brez razlike strank — naravnost kraljevske časti ter mu sklenil postaviti

spomenik v Panteonu in na enem javnih trgov v Pragi.

To je klasičen primer, kako morejo narodi pod vplivom dnevnih političnih dogodkov postati za hip nehalne tudi napram svojim najboljšim sinovom.

Nekaj podobnega se dogaja sedaj v Italiji z odličnjakom in politikom Francesco Nittijem. Mož je vseučilišni profesor, znanstvenik evropskega slovesa, sociolog, politik, državnik in parlamentarec na glasu in bivši ministriški predsednik. Posebno pa se je proslavil pred vsem svetom s svojim delom "Europa senza pace" (Evropa brez miru). Podeljeno mu je bilo najvišje priznanje, ki ga more pokloniti evropski umstveni svet — Noblova nagrada. Francesco Nitti je vsekakko ena najbistrijih glav današnje Italije.

In tak mož, ki je v čast svojemu narodu, je danes med najbolj obsovanimi in preganjanimi politiki Italije — vsaj v tistih krogih, ki tvorijo takomenovano javno mnenje. Ti krogi mu pritiskajo na čelo celo žig izdajalca naroda in države. To pa zato, ker ne soglašajo s sedaj vladajočo politično strujo v Italiji in ker ima toliko srčnosti, da govori svojim rojakom marsikatero — resnico! Seveda bi bilo zgrešeno, če bi šteli italijanski javnosti na zlo, ker se ne strinja v vsem s politično ideologijo Nittija. Kogar je rodila človeška mati, more biti v zmoti v tem ali onem pogledu. Tako tudi Nitti. Toda, da je tak mož, ki ga ceni vsa kulturna Evropa, tako preganjan v svoji lastni domovini, da je bila ogrožena celo njegova in njegove rodbine osebna varnost, ter da je moral iskati zavetja v inozemstvu: to je žalostno — značilno za sedanjost politično razpaljenost v Italiji.

Nitti je zapustil začasno svojo domovino. Ali beseda njegova ni utihnila. Evropska javnost posluša alej ko prej njegovo avtoritativno besedo. Ostal je isti umstveni veljak velikih političnih in soci-

DNEVNE VESTI

Massimo Rocca za odpravo milice

Poslanec Massimo Rocca je bil odličan član fašistovske stranke. Pozneje pa, ko mu to in ono v stranki ni ugajalo, je začel zahtevati spremembe, postal je "revizionist". Zato so ga izključili iz stranke. Sedaj pa je v svoji reviji "La Revisione" priobčil članek, v katerem zahteva odpravo milice, naglašajoč, da ni potreba.

Priznava aicer, da je milica kvalitativno boljša nego stranka, ker dobrovoljci vpisani v milico nadkričujejo pripadnike stranke glede discipline in moralnosti. Od tistih, ki so se v času vojne potikali v nalezljivo, je le malo častnikov v milici. Te razlike se zaveda tudi prebivalstvo, kar je pokazalo dne 28. oktobra — povodom obletnice poba na Rim in prispeje — ko je najpogostejše spremljal one druge. Ta čim je leden molk spremljal biviš bivojvalci na milici, marveč proti njih črni sranci. Ta kraj, ki se je zdel, da po pobodu na Rim postane kraj vsega naroda in ki bi bil mogel tudi ostati to, če bi bilo v fašistovski stranki več modrosti in manj drznosti: ta kraj postaja sedaj zopet izključna in zapeta obleka ene stranke. Narod se ne zrcali več v tem kroju.

Dalje pravi Rocca, da celo isti Farinacci in De Bono priznavata, da milica, kakor je sedaj, ne more dolgo ostati. To da priznava tudi ministriški predsednik sam s tem, da biva oster boj proti svoji lastni stranki, da bi jo odtegnil od vsakega vpliva na milico. Predlaga celo — toda brezuspešno — nedružljivost dostojanstev v milici s političnimi službami v stranki in izven nje, ne izvežmi parlamentarne. Ta borba je dosegla svoj vrh v velikem fašistovskem svetu, ko je moral ministriški predsednik braniti odličnega častnika vojake, ki ni zakrivil nič drugega, nego da nima nikake strankarske izkaznice.

Zlo milice je — nadaljuje Rocca — v tem, da se je udeležila kradljivim in volitvenim interesom stranke. In to tako daleč, da so v tistih redkih krajih, kjer se je milica znala res ohraniti disciplinirano in oddeljena od strankarskega trenja najbolj vroči "skvadrstvi" izstopili iz nje, radi česar so jih morali izključiti radi nediscipline. Potem so jih vstopavili "skvadri", ki so pretepele mirne državljane in celo vojake. Vlada in stranka pa mesto da bi jih kaznovali, sta jih še štiti ter jih politični na najvišja mesta kot voditelja fašizma.

Rocca vprašuje: komu in kakli stvari služi milica? Meni, da milica ni potrebna za brambo domovine, da je nepotrebna za pripravljanje za vojno nepotrebna za dogotovitev juridične revolucije. (Rocca misli tu na premembo strank. Tudi on priznava, da je ta sprememba potrebna. Toda vprašanje da je v kakem zmislu?) Milica da je nepotrebna kot branitelja predpravice in tirani stranke. Nepotrebna za preprečitev notranjega razpada, napram kateremu žene fašizem njegova izpriženost. Slednje je milica nepotrebna za ohranitev vlade proti narodu.

Rocca zaključuje: "Ko je temu tako — in ne more biti drugače — ostaja le eno sredstvo za resnično uredbo milice: da se odpravi, kakor se odpravljajo vse nepotrebne stvari, ki že same po sebi izzivajo nesporazumljenja in škodo. In za dosego take rešitve niti niso potrebni tragični in nasilni napori. Čim bodo odpravljani iz milice elementi, ki so nevedrni bi zadostovalo, da se milica podredi vojnomu ministru in se ji naloži resnična vojna disciplina, pa se bo videlo, kako bo razpadla kakor megla na solnce."

TRŽASKI OBČINSKI SVET BO RAZPUSČEN?

"La Frontiera", glasilo bojevnikov in pobajljencev Julijske Benečije od 3. t. m. poroča, da se širi vest, da bo tržaski obč. svet v najkrajšem času razpuščen. Tozadevni okr. odlok da je že podpisan. Za komisarja bo imenovan državni svetnik in bivši tržaski podžupan odv. Ignio Brocchi. Ne vemo — dostavlja "La Frontiera" — ali odgovarja ta govorica resnici. Gotovo pa je, da ni najboljši ne finančni položaj občine (kljub dolgi pesmi o ravnotežju), ne politični (ki se kaže v obliki očitnih težkoč v poslovanju občinskega sveta). Vred tega je ta govorica verjetna.

Sprememba imena glavnega mesta Norveške. Kr. norveška vlada je odredila, da se glavno mesto države od 1. januarja 1925. dalje ne bo več imenovalo Kristiania, kakor do sedaj, temveč Oslo.

jalnih idej, ki jih je položil v razne svoje spise znanstvene, državno-politične in socialne vsebine.

Sporočili smo nedavno, kako so v Kopenhagenu, v glavnem mestu visoko-kulturne, demokratične in svobodoljubne Danske, priredili Nittiju slavnosten banket: razne politične osebnosti, pisatelji, vseučilišni profesorji, novinarji itd. Krogi torej, ki jim pristojna avtoritativna sodba o kvalifikaciji mož, ki se udeležujejo v življenju narodov in držav.

Nedavno smo tudi rekli, da ima profesor Brockhausen, ki tako odločno nastopa za pravice in svobodo malih narodov in njih odklomov v tujerodnih državah, vrtnike in soborce v vseh narodih in tudi v italijanskem. Po rečenem banketu je imel Nitti predavanje pred dijaštvom kopenhagenskega vseučilišča, v katerem je razvijal svoje misli, kako more priti Evropa do pravega in stalnega miru. Med drugim je rekel, da ta cilj se more doseči potom enakopravnosti med narodi in spoštovanja napram manjšim narodom. Opozorjal je na primer Združenih držav, kjer živijo razna plemena, ki pa so vezana z ameriškim idealom. Ta izvajanja so bila deležna burnega odobravanja. Naj pomembno tu še, da je tudi kralj sprejel tega italijanskega veljaka v daljši avdienci. Naglašamo vsa ta dejstva, ker kažejo, kako vse drugače cenijo Nittija v inozemstvu, nego pa predstavniki javnega političnega življenja v njegovi lastni domovini. Uverjeni pa smo, da pride čas — in morda poprej, nego se more misliti v tem hipu — ko bodo drugače sodili o Nittiju tudi v njegovi domovini in ko začno tudi razmišljati, ali ne bi bilo le na korist države, če bi s politiko pravičnosti in spoštovanja narodnih manjšin začeli pridobivati te poslednje za državno misel? Pridi mora spoznanje, da ni nikdo sovražnik že radi tega, ker se ne strinja s sedaj vladajočo politično strujo v nji!

DNEVNE VESTI

Škedenj. Čitalničarjem in vsem, ki so dobre volje.

Vsled reorganizacije čitalniškega delovanja je sklenil odbor začasno ustaviti izposojevanje knjig. Radi tega so naprošeni vsi, da izposoje knjige nemudoma vrnejo, kar lahko opravijo vsak večer ob 8. uri. V koristi članov samih je, da se odzovejo vabilu, ker od tega bo odvisno dopetno redno poslovanje.

Novi odbor ima tudi namen povečati čitalniško knjižnico z novimi knjigami. Zato pa je potrebno, da člani v prvi vrsti zadostijo svoji dolžnosti, da poravnajo zaostalo članarino in redno plačujejo mesečnino.

Mnogo je knjig, ki leže pozabljene in zaprte skoro v vsaki hiši, mladina bi jih pa rada čitala. Če pomislimo, da se je v poslovnem letu 1923-24 izposodilo in prečitalo 1500 knjig, je čitalniška knjižnica premajhna, da bi zadostovala svoji vsi potrebi. Škedenjsko občinstvo se torej pritoži, da bi priskočilo Čitalnici na pomoč z darovanjem zaprašenih in pozabljenih knjig — mladini v čtivo. Darovi se sprejemajo vsak večer ob 8. uri. Upaželjna mladina bo cenj. darovalcem iz srca hvaležna. Vsi naj se zavedajo gesla "Narod sebi", ker smo v današnjih težkih časih na milost in nemilost prepuščeni sami sebi. Če bomo sami sebe zanemarjali, bomo tudi sami krivi našega nazadovanja.

Koliko je naših ljudi, ki si ne morejo privoščiti in nabaviti knjig! Tem nuditi Čitalnica vsakršne knjige, revije in brošure, poleg tega ima na razpolago raznovrstne in sveže slovenske, hrvatske in italijanske časopise. Kdor ni še član, naj postane. V čitalnici dobijo vsi razvedrila. Vsem, ki so dobre volje: le naprej!

Tem potom opozarjamo škedenjsko občinstvo na Martinov večer, ki ga priredita "Slovenska čitalnica" in Mladinsko društvo "Plamen" iz Škedenja v soboto 15. t. m. v dvorani g. Pongračiča pri Sv. Ani z obširnimi sporedom. — Odbor.

Resolucija ženske Male antante. V nedeljo je vrisla v Beogradu zaključna seja shoda ženske Male antante, kateri je prisostvovala tudi jugoslovenska kraljica. Sprejeta je bila sledeča resolucija, v kateri zahtevajo jugoslovenske, grške in romunske žene popolne politične pravice, ker je znano, da delajo žene v državah, kjer uživajo vse pravice, na največje dobro svojih dežel in za varstvo otroka, ki je zalag bodočnosti plemena. Iz zakonikov naj se odpravijo vse neenakosti, ki se veljajo za ženc. Vlade in parlamenti Jugoslavije, Poljske, Grške in Rumunske naj vzamejo na prvih sejah zopet v pretres zakone o nezakonitih otrokih, upoštevajoč spomeniko, ki se izroči parlamentom omenjenih držav.

Resolucija, sprejeta na shodu ženske male antante v Beogradu, se pošlje Društvu narodov in parlamentom vseh onih držav, v katerih ženske še nimajo volilne pravice.

Šolske knjige. Od dobro poučene strani doznavamo, da se pripravljajo novi natis "Tretjega berila", ki so ga spisali učitelji Danev, Kleinmayr in dr. (v založbi Editoriale Libreria), in ki je radi številnega povpraševanja letos že pošlo. Gg. učitelji in starši, ki so naročili to knjigo in je niso mogli več dobiti na književnem trgu, naj blagovole torej potrpeti za teden dni.

Društvene vesti

Slov. ak. fer. dr. "Balkan". Danes ob 20.30 sestanek Ob 19.30 odborova seja.

Predavanja: Društvo "Prosveta" v Trstu priredi v nedeljo 9. t. m. sledeča predavanja: ob 14. uri v Mačkovljah o kmetijstvu, zlasti o umetnih gozjih. Ob 18. uri in pol v Velikem Repnu o "etiki" s kinematografskim filmom.

Plesna šola. Vsak četrtek od 20. do 22. in pol zvečer in ob nedeljah od 10. do 13. se vrši pod okriljem šentjakobke Čitalnice plesna šola v dvorani D. K. D. pri Sv. Jakobu. Vodi jo znani plesni učitelj g. Pertot. — Šentjakobka Čitalnica.

S. K. N. Tommaso — Trst. — Danes točno ob 16.30 odborova seja. Radi važnosti dnevnega reda je potrebna navzočnost vseh odbornikov. — Predsednik.

D. K. N. Tommaso. — Vsi tovariši, ki so včlanjeni v šahovskem odseku, naj pridejo danes točno ob 15. uri v društvene prostore. — Načelnik.

MADAM BONIVAR PRI SV. JAKOBU.

V nedeljo, 9. t. m. uprizori dram. krožek pri Sv. Jakobu duhovito veseligr. Arnolda Bacha: Madam Bonivarjevo. Igro režira gosp. M. Sila, ki je sprejel obenem tudi glavno vlogo. V vlogi jezečine in strupene tašče nastopi ga Silova. Zraven teh nastopi še naš dobri znanec komik iz nekdanjega tržaškega gledališča — in pa g. Terčič, član ljubljanskega gledališča. V drugih vlogah nastopijo še gđ. Stepančičeva, gđ. Pregarčeva, g. Gvardijanci in drugi. Igra bo za Tržačane pravi dogodek. Po tolikem času se jim bo nudila zopet lepa prilika, da vidijo naše najboljši tržaške igralce. Veseligrpa pa je tudi prepletena s komičnimi prizori, da se mora vsakdo od začetka do konca igre smejati. — Za to igro si je nabavil krožek tudi reflektor in novo scenografijo, tako da bo tudi v tem oziru usreženo vsem. Igra se prične ob 8. zvečer v dvorani DKD. Ker se je bati navala, bodo listki v predprodaji v dvorani v nedeljo od 10—12. — Otrokom je vstop zabranjen.

SPORT

Nedeljska nogometna tekma M. D. "Zarja" 4 Rojan proti C. S. "Poniziana" - Scorcio (2:4)

Igra se je začela točno ob 1.10 s premčijo Zarjašev, ki preidejo takoj v napad in zabijejo v 4' prvi gol po igralcu Buciku. Nato preidejo v napad nasprotniki in zabijejo v 10' prvi gol v prid "Poniziana". Od tu naprej se vrše napadi redno na obeh straneh in v 34' se posreči igralcu Hreščaku s krasnim shotom zabiti drugi in zadnji gol v prid "Zarja". Nato napravijo zarjaši še en mogočen izpad na nasprotna vrata, toda brezuspešno. Prvi polčas konča s svobodnim strelom v vrata Zarjašev, ki ga pa vratar odbije. Drugi polčas začne ob 2.05 s premčijo "Poniziana", katera je menjala branilce. Nato je sledil napad za napadom na vrata Zarjašev. Tu se je imelo priložnost videti brnilca Turka, s kakšno spretnostjo je razbival njih napade in tako olajševal delo vratarja, ki je tudi z veliko hladnokrvnostjo pariral več strelav v vrata. V 20' nastane pred vrati zarjašev zmehčanja, v kateri padeta branilec in vratar. Tako so nasprotniki streljali v prazna vrata in zabili drugi gol, kateremu je sledil v 25' tretji in v 27' četrti. Tega bi pa bil moral sodnik razveljaviti, ker je vratar žogo ulovil, toda predno jo je vrget proč, je dobil silovito brco v glavo in tako je padel z žogo vred omlajen v vrata. Od tu naprej je igra nezanimiva in konča z rezultatom

2:4 v prid C. S. "Poniziana" - Scorcio.

Igra v drugem polčasu surova, in to od strani "Poniziana". Kombinacije Zarjašev lepe. Tehnika slaba.

Sodnika so v drugem polčasu menjali, toda bil je pristranski, kakor prvi.

Zarjašam pa bi bilo še pripomniti, da so v prvem polčasu igrali preveč živahno, kar jim je v drugem polčasu škodilo, ker so bili utrujeni. Sploh se opazja pri vseh tekmah M. D. "Zarja", da v prvem polčasu vedno zmagačje, dočim potem doživijo poraz. Zato jim je svetovati, naj igrajo v začetku bolj hladno, vrnjo in razmerno z drugim polčasom, ker le tako bodo želi vedno lepše uspehe in postali res močnat in vrla četa.

B. J. OPATJIA. - J. S. K. "Frankopan" - S. K. "Olymp" 0:5 - 0:2

Sa velikom znatljenošću isekivana nogometna utakmica vsršla je za zasluženom pobedom domaće momčadi. Sama igra bila je vodjena u vrlo živom tempu, no ipak kroz cijelo vrijeme fair.

Momčad gostiju nije nam pokazala igru, koju smo od nje isekivali. Obrana imade znatan plus pred navalom, koja se pred goalom svog protivnika ne snalazi. Najbolje se svidjao goalman, koji je obranio mnoge sigurne goalove u krasnoj formi.

Domaći naprotiv su nas ugodno iznenadili, te se može reći, da su odigrali svoju najljepšu ovogodišnju utakmicu. Odužimanje i dodavanje lopte sa strane obrane bilo je uprav efektivno provedeno, sama navala pokazala nam se vrlo odlučnom pred protivničkim goalom. Revanche utakmica odigrati će se u nedelju, 9. t. mj. na Sušaku.

Društvo "Zora". - (Nogom. odsek). Urnik trainingov določen od T. K. je naslednji: Vsak torek, četrtek in sobota ob 6. ure naprej. Vsak petek ob 20.30 sestanek nogometašev v društveni dvorani. Ob tej priliki se bodo vpišovali člani v nogometni odsek. Seje T. K. se bodo vršile vsako sredo ob 20. (pred društv. sestankom) v društveni dvorani. Vsi člani nje se polnoštevilno in točno udeležijo vseh trainingov in sestankov, ravnotako člani T. K., ker se bodo tekom tega meseca sestavljale čete. — Z današnjo objavo odpadejo vse nadaljine. — T. K.

Novo sportno društvo "Snežnik" v St. Petru na Krasu kupi kompletan zbor tamburških instrumentov. Ponudbe je nasloviti na gorimenovalno društvo čim prej. Društvo kupi tudi posamezne instrumente.

ob 4. prvi gol po igralcu Buciku. Nato preidejo Zarjašev, ki preidejo takoj v napad in zabijejo v 4' prvi gol po igralcu Buciku. Nato preidejo v napad nasprotniki in zabijejo v 10' prvi gol v prid "Poniziana". Od tu naprej se vrše napadi redno na obeh straneh in v 34' se posreči igralcu Hreščaku s krasnim shotom zabiti drugi in zadnji gol v prid "Zarja". Nato napravijo zarjaši še en mogočen izpad na nasprotna vrata, toda brezuspešno. Prvi polčas konča s svobodnim strelom v vrata Zarjašev, ki ga pa vratar odbije. Drugi polčas začne ob 2.05 s premčijo "Poniziana", katera je menjala branilce. Nato je sledil napad za napadom na vrata Zarjašev. Tu se je imelo priložnost videti brnilca Turka, s kakšno spretnostjo je razbival njih napade in tako olajševal delo vratarja, ki je tudi z veliko hladnokrvnostjo pariral več strelav v vrata. V 20' nastane pred vrati zarjašev zmehčanja, v kateri padeta branilec in vratar. Tako so nasprotniki streljali v prazna vrata in zabili drugi gol, kateremu je sledil v 25' tretji in v 27' četrti. Tega bi pa bil moral sodnik razveljaviti, ker je vratar žogo ulovil, toda predno jo je vrget proč, je dobil silovito brco v glavo in tako je padel z žogo vred omlajen v vrata. Od tu naprej je igra nezanimiva in konča z rezultatom

S. K. Jadran Herpelje — Kozina. V nedeljo dne 9. t. m. tekmuje S. K. Jadran proti S. K. Val iz Barcoljeh. Pričetek točno ob 2.30 pop. na šp. prostoru Jadrana. Po končani tekmi koncert in prosta zabava v prostorih hotela "Iszora" z sodelovanjem dom. tamburškega zbora. — K obilni udeležbi vljudo vabi — Odbor.

S. K. Jadran Herpelje — Kozina. Danes v četrtek točno ob 6 jutraj redna trenaja. Prisotnost vseh radi nedeljske tekme zelo važna. — Načelnik.

Iz tržaškega življenja

Samomor. Predsinočnjim je v svojem stanovanju na žalosten način končal svoje življenje 42-letni zidar Rudolf Pozzetto, stanujoč v ulici Paolo Diacono št. 6. Mož ni kazal, da bi bil sit življenja, in — v kolikor je domačem znano — ni imel nikakega vzroka za to. Predsinočnjim okoli 22. ure se je Pozzetto, ki je bil sicer navadno vedno dobre

znaka življenja na vrvi, pritrjeni na kavelj v zidu.

Na vpitje nesrečne žene so prihiteli sosede, izmed katerih je nekdo obvestil o dogodku rešilno postajo. Toda bilo je prepozno. Na lice mesta prihiteli zdravnik je mogel le dognati, da je nesrečni zidar že mrtev. Truplo je bilo po oblastnem izvidu prepeljano v mrtvašnico mestne bolnišnice.

S krivjo je hotel oprati čast svoje žene. Hudo se je razljutil 40-letni težak Anton Nesetich, stanujoč v ulici Lloyd št. 10, ko je zvedel, da se je delavec Viktor Brišček, stanujoč v ulici Ospedale št. 8, predzrnil žaliti njegovo ženo Francisko. Sklenil je, da se osveti. Predsinočnim se je oborožil z dolgim kuhinjskim nožem ter šel obiskat obrekljivca. Bila je že skoro polnoč, ko je potkal na vrata njegovega stanovanja. Brišček, ki je ravno legel k počitku, se ni ljubilo vstati iz postelje, vendar je vprašal neznanca pred vratmi, česa želi ob tako pozni uri. Nesetich je zarohel: »Odpri, sicer poderem vrata!«. In ker mu Brišček seveda ni odprl, je s silnim sunkom dvignil vrata iz tečajev ter planil v sobo. Zagnal se je v naprejenim nožem proti Briščku, ki se je v strahu skušal izogibati srditim mahljajem nasilneža. Stvar bi brezdomno slabo končala za Briščika, da niso na njegovo vpitje prihiteli ljudje, ki so Neseticha prepodili. Pri obrambi je bil Brišček ranjen z nožem na desni roki. Dobil je potrebno pomoč v mestni bolnišnici.

Pozneje je bil Nesetich aretiran. Pri zaslišanju je izjavil, da je hotel Briščika samo ostrašiti. Ta izgovor mu seveda ni pomagal, moral je v zapor. Pod omreženim oknom se mu bo brezdomno ohladila vroča kri.

Radi škaflice vžigalic — 7 vbojilajev z nožem! Sinoči ob 23.30 je bil prepelan v mestno bolnišnico 36-letni kmet Gerolamo Degrassi, doma iz Izole v Istri. Mož je bil ranjen z nožem na sedmih mestih na telesu, posebno na prsih in hrbtu.

Kakor so izjavili njegovi sorodniki, ki so ga spremljali, je Degrassija zdel na ta način v pretepu 42-letni kmet Karel Skok, tudi iz Izole. Degrassi in Skok sta se nahajala z dvema sorodnikoma v neki krčmi, kjer sta se spila radi škaflice vžigalic, s katero so se vsi štirje igrali. Preprič se je nadaljeval na ulici ter se naposled razvil v pretep. Nenadoma je Skok potegnil iz žepa nož ter začel kakor besen mahati z njim po Degrassiju, dokler se ni nesrečnik zgrudil ves krvav. Skok se je nato skušal odtegniti z begom posledicami svojega krvavega dejanja, a kmalu potem so ga orožniki prišli.

Stanje Degrassija je precej resno, vendar pa bo najbrž okreval, ker rane ki jih je zadobil, niso nevarne; k sreči ni poškodovan nikak življenski organ.

Iz tržaške pokrajine

Iz Koprive. Dne 2. t. m. je umrl tajnik našega pevskega društva »Zarja« Stanislav Zega. Tajnikoval je skozi 8 let najvestnejše in z uzočno vmeno, tako da ga bo naše društvo težko pogrešalo. Nemljivo hvaležnost smo mu izkazali na pogrebu dne 4. t. m. Udeležilo se ga je društvo korporativno in mnogo drugih vasčanov. Društvo mu je zapelo žalostinke pred hišo žalosti in ob grobu. Posebna hvala gre g. pevovodji. Pokojnik je legel v grob v cvetu mladeniške dobe, bilo mu je šele 25 let. Koliko nad, ki smo jih stali vanj za nadaljevanje dela našega društva, je pokopanih z njim! Naj počiva v miru!

Dutovlje. Tukajšnje pevsko društvo »Venček« bo imelo v nedeljo, 9. t. m. ob 16. uri svoj XVI. redni občni zbor v prostorih gosp. Ukmar v Dutovljah. Zborni red: poročilo predsednika; poročilo tajnika; poročilo blagajnika in volitev novega odbora za l. 1925. Vabljeni so vsi člani in prijatelji društva, da se udeležijo tega obnega zbora. Želja je, da bi društvo zopet začelo redno delovati ter kazati, da smo tu še zavredni sinovi naroda, ki ljubimo nadvse našo mlodo slovensko pesem in želimo, da bi se ravno potem izobraževalnih društev povzpeli na pravo stališče ter vršili častno svojo nalogo.

Iz Postojne. Da nadaljujemo že započeti dopis v nedeljski »Edinosti« od dne 2. t. m. »Proč s komisariji«, si moramo ogledati podrobno delo in zasluge, ki si jih je stekel za našo občino bivši občinski komisar Luigi Ronchi.

Ko je po razpustu mestnega občinskega sveta prevzel občino, se je pričel z nastavljanjem različnih inženirjev, uradnikov in delavcev tako pri mestni elektrarni kakor v občinskih uradih, seveda nezmernih slovenskega jezika, in brez vsake potrebe. Posledica je bila pomnoženje izdatkov in bremena davkoplačevalcev.

Ker ni bilo dovolj, da imamo na občini komisarija, ga je dobila tudi občinska hranilnica. In ta gospod dobiva samo L. 1500 na mesec, zraven tega pa še L. 80 za vsako tedensko pot iz Trsta v Postojno, to je 1820 L za vsako nedeljo in ponedeljek v tednu, to je 8 dni v mesecu, katere prejme tukaj. Ker je hranilnica občinska in mi kot davkoplačevalci garantiramo zanj, zahtevamo, da se razpišejo tako (kar bi se moralo že zdavnaj zgoditi) občinske volitve. Eden v imenu 4000.

Postojna. Prstovojno gasilno društvo »Postojna« priredi v nedeljo, 9. t. m. v prostorih

divorane za ljudsko šolo veliko veselico, združeno s tombolo. Vstop prost. Začetek ob 16. uri. Ker je čisti dobiček namenjen za popravila orodja, se naprošajo sosedna bratska društva, da ne prireajo tega dne drugih veselic.

Vesti iz Istre

VELIKA NESREČA POD HRUSICO.

Avtomobil se prevrnil valed prenege voznika. Dva mrtva.

Včeraj se je pripetila velika nesreča na cesti pod Hrusico. Okoli pete ure popoldne je s silno brzino vozil avto družbe Metievich iz Trsta na Reko. Ljudje, ki so videli avto teči s tako brzino, so zmajevali z glavjo, češ težko bo brez nesreče na cesti polni ovinkov; cesta je bila valed dežja tudi silno opozila. — Malo proč od kapelice Matere božje se je avto zaletel z vso silo v kamen ob cesti, se obrnil, zadel v drugi kamen in z vso silo odletel čez zid na polje. Sofer Magris Hektor je priletel v kamen; pri silnem udarcu se mu je razbila glava; bil je na licu mesta mrtev. Drugi mladenič, ki je sedel poleg soferja, je bil udarjen v prs in je še živel par trenutkov. Slučaj je hotel, da se je ravno pripeljal mimo g. dekan Huše iz Jelšan, ki je umirajočemu poddelil sv. odvezo, nakar je mladenič izdihnil. Bil je to Franc

Vesti z Goriškega

Ob zaključku jesenskega zasedanja goriške porote. Kakor smo poročali v sobotni številki je bilo v četrtke s porotno obravnavo proti Visintinu, Brandolini-ju, Romboni-ju in Mauletu radi čerwinjanskega ropa zaključeno jesensko, zasedanje goriške porote, ki se je pričelo v ponedeljek dne 13. oktobra in ki je trajalo torej dobrega pol meseca. Na sporedu zasedanja nismo imeli nič manj nego štiri umore in sicer slučaj Sauer, ki se je odigral v Gorici, slučaj Kobal, ki se je odigral v Vrhopolu in slučaj Bucik in Kovačič, ki sta se odigrala na banjski planoti. Razen teh slučajev čakata na obravnavo še dva manj znana umora in sicer ročinjski umor in umor nekega Angeli-ja zopet na banjski planoti, v katerega sta zapletena brata Stanič. Bo pa najbrže se precejšnje število nam neznanih umorov, ki čakajo na dan sodbe.

Vsak človek kateremu je količkar na srca kulturni napredek ne samo našega naroda, ampak človeštva sploh, ker naš narod v Italiji tvori tudi drobce človeštva, se mora globoko zamisliti nad tem velikim številom umorov. Če tudi ni kriminalist, si mora vseno postaviti vprašanje, kje neki da tiče vzroki tega nad vse žalostnega pojava. Če abstrahiramo umor Sauer, ki je piod povojnega, razvratnega mestnega življenja, in umor Kobal, kjer dejanski ne gre za umor, ampak več za nesrečo, kajti pokojni Premru je umrl ne valed udarca, ampak radi tega, ker je svojo drugače neznanatno rano predlogo zanemarljal, nam ostaneta še umora v Kalu in v Banjšici.

Ni naš namen iskati neposredne krivice, to so iskali in našli orožniki in goriška porota se je že izrekla o njihovi krivdi oziroma nekrivdi ali pa celo nedolžnosti. Dejstvo je, da sta bila na banjski planoti z nožem zversko zaklana dva mlada fanta in sicer Alojz Klanjšček in Josip Lipicer. Oba sta bila zabodena na dan nedelje in sicer v gostilni oziroma pred gostilno. Ravnotako je bil tudi v se neobnavanem slučaju bratov Stanič De Angeli zaboden v gostilni o prikliski plesne zabave, ki so jo priredili domači fantje lani o Božicu. Torej v vseh treh slučajih je vsaj deloma pogubni upliv gostilne skrivn na umoru, največji del krivde na teh umorih pa moramo iskati v pomankanju izobrazbe, prosvete in zdravega razvedrila, ki je zlasti občutno na banjski planoti, ki je v tem pogledu najbolj zanemarjena. Pred petdesetimi, štiridesetimi in še tridesetimi leti so se dogajali podobne vrste umori širom cele goriške dežele, toda s pomočjo šole in naših izobraževalnih društev, ki so v poslednjih podjetjih neumorno širila izobrazbo in prosveto med našim ljudstvom, se je posrečilo dvigniti ljudsko kulturo tako visoko, da so pred vojno skoraj popolnoma izginili z dnevnega reda podobne vrste umori.

Po vojni, tekem katere je človeštvo strašno posurovelo in podivjalo, bi se moralo izobraževalno delo šole in društev podvojiti, potrojit, da se čimprej zacelijo tudi duševne rane, ki jih je prizadela vojna človeštvu in posebno pa našemu ljudstvu na Goriškem, ki se je moralo potepati bodisi v vojaški službi po raznih frontah, ali pa smo opazovali in še danes opažamo, kako naše šolstvo rapidno propada, kako se naša društva, ki so vršila tako ogromno delo za kulturni povzdig našega naroda, razpuščajo in kako se še obstoječim društvom delujo vse močnejše zapreke pri njihovem delovanju, medtem ko se brez težkosti dovoljujejo in podpirajo plesne zabave. Z žalostjo v duši opažamo, kako se mesto napredka zopet vračamo na ono kulturno stopnjo, na kateri smo stali pred tridesetimi in več leti in z našim kulturnim propadanjem se vračajo tudi one posledice kulturne zaostalosti in barbarstva, kakor so ravno te vrste umori.

In to je šele začetek, kajti sedanja generacija še vedno živi in črpa od bogate predvojnega kulturne dedščine. Toda takrat, ko vzraste nova generacija, takrat, ko bo slavna Gentile-jeva reforma slovenske ljudske šole obrodila svoje sadove, takrat, ko novi rod ne bo več dolžnost, da izroči to svarišo Magdaleni v roke.

Končno se je našlo skromno in ponižno dekle, ki je sprejelo službo; nato je Noel Vanstone zamudil toliko časa z nakupovanjem poročnih prstanov, da so se šele ob treh ponoči izstopili na postaji, ki je bila najbližje Aldboroughu. Kapitan je bil ves čas nenavadno molčeč; vzmirljivo ga je, da je moral pustiti Magdaleno v tako kritičnih trenutkih brez pravega nadzorstva.

Kaj se je zgodilo med tem časom v Aldborough-u?

Gospa Wragge je ubogala ukaz svojega kapitana od izbruha svojega moža, ne da bi vedela, v čem je pogrčila. Če bi ne bil Magdaleni duh tako popolnoma zaposlen s predstojajočo poroko, tedaj bi bila izbrljanja svoje tevaršice zvedela, da ji utegne obleka iz alpa kapa postati nevarna. Toda groza pred prihodnjim ponedeljkom jo je povsem prevzela. Ko je hotela gospa Wragge napeljati zopet na pogovor obisk upraviteljice, ji je Magdalena ježno prepovedala o tem govoriti. Kapitan je stavl svoj čen sam določna vprašanja in zahteval določne odgovore, ker pa ni nikesar vedel o obleki, ni nič o tem zvedel. Tako je ostal vir bodočih nesreč neopazen.

Popoldne sta šle obe na izprehod na

Matievich, trgovski potnik iz Trsta Via Sanità 10. Druga dva gospoda sta priletela na mehko poje — ostala oba nepoškodovana. Dobri ljudje so hitro prihiteli: pomagat vsem se je smilil mladi sofer, ki je zapustil v Reki mlado ženo — nosečo — in otroka. Karabinerji iz Podgrada so zastražili avto. Danes jutraj so prenesli oba ponesrečena v mrtvašnico v Hrusico, odkoder ju popeljejo v Trst. Avtomobil, ki peljejo mimo, se ustavlja, pomiljuje žrtve in razbiti avto. In danes vsi silno lepo in počasi vozijo. Koliko časa bodo? — Očividec.

Na Golcu so v preprihu med neko družbo igralcev, ki ima tam vrtljak, ubili tuji igralci mladega fanta, ki je hotel miriti. Trije strelci so ugasnili mlado življenje valed nesrečnega prepira — radi — ničvrednih žensk. Pokopali ga bodo jutri v Golcu.

Le Opotije. Kako doznajemo, priredjuje naše Zensko združenje u nedeljo, 9. t. m. zabavo za predstavom i plesom. Davat će se novovzvežbeni komad: Charleyeva tetka, šaluigra u tri čina.

Dekani. Pred enim mesecem se je oddalila štirinajstletna Veronika Bertoš iz Ržane 1, občina Dekani (Istra) z doma brez vsakega vzroka. Ker ni glaslo od nje, se naproša onega, ki ve kaj o njej, da sporoči materi Mariji, ki je v velikih skrbeh.

znal niti materinega niti italijanskega jezika, takrat bodo dosedaj še poedini slučajji zverskih umorov postali pravilo, takrat ne bo jesensko zasedanje goriške porote trajalo samo tri tedne, ampak cele tri mesece.

Množe se vrste vitezev. Vitezi Galleusig, Peternelli in Bandelli so dobili v osebi zdravnika v Dobrovem Armando D'Ottone novega tovariša. Kratka vest iz Brd se namreč glasi, da je bil dobrovški zdravnik Armando D'Ottone v plačilo za zasluge imenovan za viteza italijanske krone. To je najnovejša mojsterska poteza videmske obmejne politike, to je najnovejši državniški čin poslancu Pisenti-ja, ki si domišlja, da čuva in utirja na ta način vzhodne meje Italije.

Po našem mnenju pa je to eden iz najnovejših in najsilnejših udarcev, a katerimi videmska obmejna politika doledno izpdkopuje v našem ljudstvu ugled države.

Anton Bressan izpuščen na svobodo. Kmalu po Matteotijevem umoru je bil v Gorici aretiran 26-letni uradnik pri deželnem hipoteknem zavodu Anton Bressan, ker je tekem preiskave radi krvavih dogodkov na volinlem shodu v Ajdovščini padel na njega sum, da je on streljal in ranil Antona Strancar, ki je pozneje v gorški bolnišnici podlegel zadobljeni rani.

Po petmesečnem zaporu je bil v nedeljo Bressan opuščen od obtožbe radi neobstoja. **Je Ajdovščina.** Naš pevski zbor priredi prihodnjo soboto, 8. t. m. ob 8. uri zvečer in v nedeljo, 9. t. m. ob 4. uri popoldan, svojo prvo letošnjo pevsko veselico. Spored, sestavljen iz ženskih, mešanih in moških zborov, je tak, da bo gotovo ugajal vsakemu prijatelju petja in zabave. Poleg umetnih bomo slišali tudi večno lepe narodne pesmice, a zaključila bo Vodopivčeva spevoigra v treh dejanjih »Kovačev student«. Ni to nikakla glasbena umetnina operne vrednosti, ampak je bolj skladna kupletske oblike in vsebine ter prepletena z veselimi narodnimi pesmicami. Za zabavo in smeh torej kot nalašč. In vsebina spevoigre? Zal, pogosta lahkomišljenost študenta v mestu, ki zlorablja očetovo skrb, da bi ga izsolal in da bi se mu ne bilo treba potiti tako, kakor njemu, očetu-kovaču pri nakovalu in mehu s težkim kladivom. Toda sinu so študije post-transka stvar, glavno mu je veselječenje in popivanje po gostilnah. Vse to pa oče plačuj in sin ga le naprej »pumpa« pod raznimi pretevezami, dokler ni vsega tega očetu dovolj. Silene isti osebnosti v mesto nadzorovatel sinovo študiranje in napredovanje v šoli. Najde ga s tovariši veselo »študirajočega« v gostilni. Oče v svoji jezi sklene spremeniti učni načrt sinovih študij, ki se končajo doma v očetovi kovačnici, kjer vidimo študenta Janeza, kako veselo in zadovoljno žvižga in poje, pih in kuje, pih in tolče sebi in svojim v veselje in korist. — Kdor hoče vse to videti in slišati, veselo se pozabavati ter podpreti stremljenje naše mladine v prosvetnem delu, temu kličemo: Na svidenje v soboto ali nedeljo v Bratinovi dvorani!

Soča pri Bovcu. Iz članka »Postumno ravnanjeju v Trstu«, priobčenem v »Edinosti« z dne 17. X. t. l., je razvidno, da so se potovali za to službo mnogi, ki bi bili ali ne bili sposobni, in da je dobila to službo oseba, popolnoma neoposobna. O tej osebi pa dopisnik namenoma previdno molči, češ, naj bi si bralci predstavljali to zadevo kar v najtemnejši luči. Dopisnik pravi, da so se potovali za to mesto osebe s samo ljudskošolsko i n celo brez ljudskošolske izobrazbe. Seveda z molči, kdo izmed prosvete je nastavljen. Citatelj si bo seveda mislil, da je sedanja poštna uradnica brez vsake ljudskošolske izobrazbe.

Sedanja uradnica, domaćinka, seveda z večjo izobrazbo od ljudskošolske, pa je bila že pod bivšo avstro-ogrsko monarhijo nastavljena na tukajšnji pošti. Ne vem, zakaj bi sedaj kar naenkrat ne bila za nič.

Dopisnik celo trdi, da radi nje oddajajo nekateri pošiljkatve v Bovcu in ne na pošti v Soči.

Soča pri Bovcu. Iz članka »Postumno ravnanjeju v Trstu«, priobčenem v »Edinosti« z dne 17. X. t. l., je razvidno, da so se potovali za to službo mnogi, ki bi bili ali ne bili sposobni, in da je dobila to službo oseba, popolnoma neoposobna. O tej osebi pa dopisnik namenoma previdno molči, češ, naj bi si bralci predstavljali to zadevo kar v najtemnejši luči. Dopisnik pravi, da so se potovali za to mesto osebe s samo ljudskošolsko i n celo brez ljudskošolske izobrazbe. Seveda z molči, kdo izmed prosvete je nastavljen. Citatelj si bo seveda mislil, da je sedanja poštna uradnica brez vsake ljudskošolske izobrazbe.

Sedanja uradnica, domaćinka, seveda z večjo izobrazbo od ljudskošolske, pa je bila že pod bivšo avstro-ogrsko monarhijo nastavljena na tukajšnji pošti. Ne vem, zakaj bi sedaj kar naenkrat ne bila za nič.

Dopisnik celo trdi, da radi nje oddajajo nekateri pošiljkatve v Bovcu in ne na pošti v Soči.

Soča pri Bovcu. Iz članka »Postumno ravnanjeju v Trstu«, priobčenem v »Edinosti« z dne 17. X. t. l., je razvidno, da so se potovali za to službo mnogi, ki bi bili ali ne bili sposobni, in da je dobila to službo oseba, popolnoma neoposobna. O tej osebi pa dopisnik namenoma previdno molči, češ, naj bi si bralci predstavljali to zadevo kar v najtemnejši luči. Dopisnik pravi, da so se potovali za to mesto osebe s samo ljudskošolsko i n celo brez ljudskošolske izobrazbe. Seveda z molči, kdo izmed prosvete je nastavljen. Citatelj si bo seveda mislil, da je sedanja poštna uradnica brez vsake ljudskošolske izobrazbe.

Sedanja uradnica, domaćinka, seveda z večjo izobrazbo od ljudskošolske, pa je bila že pod bivšo avstro-ogrsko monarhijo nastavljena na tukajšnji pošti. Ne vem, zakaj bi sedaj kar naenkrat ne bila za nič.

Dopisnik celo trdi, da radi nje oddajajo nekateri pošiljkatve v Bovcu in ne na pošti v Soči.

Soča pri Bovcu. Iz članka »Postumno ravnanjeju v Trstu«, priobčenem v »Edinosti« z dne 17. X. t. l., je razvidno, da so se potovali za to službo mnogi, ki bi bili ali ne bili sposobni, in da je dobila to službo oseba, popolnoma neoposobna. O tej osebi pa dopisnik namenoma previdno molči, češ, naj bi si bralci predstavljali to zadevo kar v najtemnejši luči. Dopisnik pravi, da so se potovali za to mesto osebe s samo ljudskošolsko i n celo brez ljudskošolske izobrazbe. Seveda z molči, kdo izmed prosvete je nastavljen. Citatelj si bo seveda mislil, da je sedanja poštna uradnica brez vsake ljudskošolske izobrazbe.

Sedanja uradnica, domaćinka, seveda z večjo izobrazbo od ljudskošolske, pa je bila že pod bivšo avstro-ogrsko monarhijo nastavljena na tukajšnji pošti. Ne vem, zakaj bi sedaj kar naenkrat ne bila za nič.

To pa trdi zato, da bi mogel škodovati sedanjim uradnici in jo izpodrinuti: ako ni vzroka za to, se ga pa napravi.

Dopisnik si ni upal na dan z dokazi, valed češar je vsebina dopisa zelo, zelo dvomljiva in so pritožbe popolnoma neutemeljene. »Splošno slov. žensko društvo v Gorici« vabi vse odbornice, njih namestnice in vse odseke k odboruvi seji, ki se bo vršila v sredo, dne 5. novembra točno ob 3. uri popoldne. Radi velike važnosti te seje se prosí polnoštevilne in točne udeležbe.

Cenj. učiteljice na deželi so naprosene, da naberejo med svojimi znankami in učenkami raznih ročnih del ter jih posodiše društvu za že naznanjeno razstavo dne 13. nov., zlasti pa ona ročna dela, katera je društvo pripravilo in narisalo. Oddajajo naj se pri društveni predsednici, Trgovski dom, III. nadst. kjer se dobijo tudi tozadevna potrdila. Opozarja se na žrebanje raznih lepih dobitkov in prosi se, da bi se poslalo društvu še kaj v ta namen.

Moskovska komunistična Internacionala in čehoslovski komunisti

V zadnjem času so se odnosi med komunistično internacionalo v Moskvi in čehoslovskimi komunisti poostri. Glavni razlog za to je bil sklep komunistične internacionala glede narodne politike v Čehoslovskiji, ki ga je odobril poslednji kongres internacionala v Moskvi. Moskva zahteva od čehoslovskih komunistov, da delujejo na odcpljenje Nemcev, Madžarov in Slovakov od češke države. Ker ne odgovarjajo te zahteve zgodovinskemu razvoju Čehoslovške, niti njenim socialnim prilikam, izzvale so moskovske direktive med čehoslovskimi komunisti nezadovoljstvo. Posebno jasen odpor čehoslovskih komunistov proti moskovski odločitvi se je pokazal, ko je predsednik komunistične internacionala Zimovjev zahteval od izvršilnega odbora čehoslovške komunistične stranke odgovor, ali sprejmejo čehoslovski komunisti moskovski sklep o »narodnih tezah«.

V komunističnem listu »Rude Právo« je bila otvorjena diskusija o narodnem problemu v čehoslovski državi. Vodja zmernega komunističnega krila dr. Šmeral je odgovoril na izjave Zimovjeva v velikem programskem govoru, ki ga je imel v Kladnu. Izgleda da vodi Moskva velike račune o tem Šmeralovem govoru, ker je posebno razumljivo, če pomislimo, da stoji za Šmeralom dobra polovica izvršilnega odbora komunistične stranke v Čehoslovskiji in njeni najjačiji politiki. Ono narodnostno politiko, ki je zahtevala Moskva v Čehoslovskiji, odklanja dr. Šmeral brezpogojno. Odpor proti Moskvi v tem vprašanju se je pokazal tudi na drugih mestih. — V časopisu čeških komunističnih intelektualcev »Var« je naglasil znani češki glasbeni kritik dr. Zdeněk Nejedlý, da se bo Moskva popolnoma diskreditirala v Čehoslovskiji, ker kaže popolno nepoznavanje prilik v srednji Evropi in se obrača na čehoslovške delavske množice z naivnimi zahtevami državne samostojnosti za Slovake, opirajoč se pri tem na naziranje, da so oni povsem drugi narod nego Čehi.

Ta taktika čehoslovške komunistične stranke napram Moskvi je opozorila komunistično internacionalo, da posveti stvarnejšo pažnjo narodnostnim vprašanjem ne samo v Čehoslovskiji, temveč tudi v Jugoslaviji in Italiji. Med Prago in Moskvo se je razvila polemika o narodnostni smeri čehoslovške komunistične politike v Čehoslovskiji, ki je že prešla dve fazi: najprej so moskovski komunisti gladko odbili in obsodili Šmeralovo stališče, toda kasneje je postala moskovska kritika napram čehoslovskim komunistom jako umerjena.

V tem smislu je značilen članek člana moskovskega izvršilnega odbora komunistične internacionala in referenta za čehoslovsko vprašanje D. Manuilskega, ki piše v čehoslovških komunističnih listih o sedanjih aktualnih problemih čehoslovške države. Manuilski zavrača pri tolmachenju narodnostnih tez moskovski sklep glede Čehoslovške. Odkrito priznava, da določbe V. internacionalnega kongresa o narodnostnih vprašanjih morajo trezno upoštevati zgodovinski razvoj Čehov in njihov večstoletni boj za narodno osvobodjenje izpod jarma nemškega imperijalizma.

Vsi čehoslovski politični krogi so računali s tem, da se vprašanje narodnostnih tez komunistične internacionala razčisti na kongresu čehoslovške komunistične stranke. Prevladuje splošno mišljenje, da bo kongres odbil moskovske zahteve že

svoji toaletni mizi. »Do ponedeljka se more še marsikaj zgoditi.«

Uredila je ščetke in glavnike, stekleničice in pušice na svoji toaletni mizi, pa jih zopet razmetala, da jih drugače porazmeti, končno pa je zmetala vse skupaj na en kup. Nekaj časa je mirovala z rokami, nato je potegnila ven miznico in jo porinila zopet notri. V enem predalu je ležala molitvena knjižica, ki je bila še iz Combe-Raven. Po dolgem obotavljanju jo je vzela v roke ter odprla poglavje o ženitvi, nato pa jo zaprla, ne da bi kaj prebrala. Zaprla je predal ter stopila k oknu.

»Strašno morje!« je rekla in se z grozo obrnila proč. »Samotno, žalostno, strašno morje!« Se enkrat je vzela molitvenik ven, ga napol odprla ter ga zopet odložila. Ko je takrat zaklenila predal, je potegnila ven ključ ter ga zagnala skozi odprto okno daleč v vrt. Izginil je v gredici, ki je bila na gosto porasčena s cveticami, bil je izgubljen in to jo je nekoliko umirilo.

»V petek se utedne še kaj zgoditi, v soboto, v nedeljo — še trije dnevi!«

Zaprla je žaluzije ter spustila zaveso. Glava ji je bila težka, oči so jo peklo, — sklenila je, da ta čas prespi. Tihina okoli nje in njena utrujenost sta jo zazibala v spanec; toda ta spamec je bil nemiren, dokler se ji niso pri-

radi tega, da se ohrani enotnost stranke. Medtem pa je čehoslovška komunistična stranka pospešila rešitev tega vprašanja ter se moskovske določbe polagoma odzivajo iz okvirja čehoslovške komunistične politike. Temu porazu Moskve se ne smemo nikakor čuditi, če pomislimo, da so čehoslovski komunisti naprej Čehi, ki so se borili in žrtvovali za časa svetovne vojne na vseh frontah za svobodo svojega naroda in samostojno čehoslovsko državo, in šele potem komunisti — pristasi komunistične internacionala.

Gospodarstvo.

TRŽASKA KMETIJSKA DRUŽBA v TRSTU (Via Raffineria št. 7) ima v zalogi:

Semena: Spinačo »Viktoria« in »Viroilay« po L. 650 kg, zgodnji nizki grah, seme salatine, salate, radiča, čebulček za sajenje, solatno peso itd.

Detalje: inkarnatno, domačo in lucerno. Trave: laško hulklo, francosko pahovko, mačji rep in travniško bilnico.

Umetna gnojila: 19% Tomažovo žlindro »Columeta«, 40—43% kalijevo sol, rudninski superfosfat in kalijev cijanamid (apneni dušik).

Kmetijsko orodje: pluge, novodošla šape, okoličanske, istrske in kraške, trtne in drevne škarje, štrpače, železne grablje, srpe itd. Amerikansko lepivo za sadno drevje: Tree Stichey.

Krma za živino: pristne otrobe, debele in drobne, kladno apno itd.

Ptičja krma: ogorščica (ravizon), luščeni oves in razne druge kmetijske potrebščine. Zveplene (arbesne) trake, med itd.

NAROČILA UMETNIH GNOJIL, SADRNI DREVESE IN TRT.

Tržaska kmetijska družba v Trstu naznanja, da sprejema naročila za umetna gnojila, superfosfat, kalijevo sol amonijev sulfat in žilski soliter.

Kmetijske zadruge, občine in skupine kmetovalcev, ki želijo naročiti vagonška naročila si prihranijo s skupnim naročilom mnogo truda in denarja ker pride skupno naročeno blago ceneje in do njihove najbližje železniške postaje.

Istotako sprejema naročila za sadna drevesca in okorenjene cepljene trte ali bilje za jesensko saditev. Sadna drevesca in trte bodo dobili le oni, ki jih naročijo.

Podrobne informacije glede cen in navodila o rabi umetnih gnojil izdaja Tržaska kmetijska družba v Trstu, ulica Raffineria št. 7.

Trst-Reka

Z aneksijo Reke se je polastila Italija vsega važnejšega pristaniškega sistema na gornjem Jadranu in mora sedaj skrbeti za življenje vseh trgovskih mest, to je Benetk, Trsta in Reke. Posebno važno je postalo vprašanje, kako naj se uredijo odnosi med Trstom in Reko. Ugotovljeno je, da je po aneksiji trgovsko življenje na Reki skoro popolnoma izumrlo. Da bomo lažje razumeli vzroke tega pojava, je potrebno, da se ozremo nekoliko v zgodovino obeh mest in na njihove predvojnne odnose. Ugotoviti moramo takoj, da obstoji konkurenca med Trstom in Reko, odkar obstojata ti dve pristanišči. V obeh mestih so se ustvarili važni elementi, ki omogočajo delovanje pristanišča, to je trgovina, obrežne naprave in industrija, katera je imela vse prednosti za uspešen razvoj. Ena glavnih prednosti je bil cenen prevoz surovin in ugodne zveze z zaledjem.

Zemljepisni položaj obeh mest je ugoden in omogoča razmah trgovine v Trstu kakor tudi na Reki. Ravno tu tiči dejstvo, ki mora odločilno vplivati na medsebojne trgovske odnose.

Zabeležiti moramo nadalje, da se Sredozemsko morje zelo globoko zajeda v kontinent ter dovoljuje pristaniščem ob severni obali Jadranskega morja, da se poslužujejo v veliki meri morskih zvez in tarif, ki so mnogo ugodnejše od železniskih. V prekomorski trgovini ima Trst kakor Reka zelo srečen položaj, ker je mnogo bližji Egiptu in skozi Sueski kanal Aziji in Avstraliji kot so ostala mesta ob Sredozemskem morju kakor Genova, Marseille itd. V tem pogledu imajo iste ugodnosti le Benetke.

Z ozirom na trgovino je Trst naravno pristanišče za industrijske produkte, dočim je Reka za zemeljske produkte. Trst ima zelo ugodne zveze z Avstrijo, Češko in Slovenijo. Reka dominira z železnico Ogulin, Zagreb, Beograd, celo dolino Save, Hrvatsko, Bosno, del Srbije, Banat in Bačko. Je torej glavno pr

se bo veselil te smrti, od katere ima edino korist.

Trst pa je izvažal večinoma iz nemških dežel, ki imajo zelo razvito industrijo, in iz Češke.

Prevelika bližina obeh pristanišč, vsled katere niso bile mogoče znatne razlike v železniških in morskih tarifah, je morala ustvariti sporna ozemlja. Isto se bo v prihodnosti dogodilo med Trstom in Benetkami. Če pa bi se že tedaj ustvarili enotni življenjski pogoji in storili enotni ukrepi, ki bi privlačevali trgovino iz zaledja v eno in drugo pristanišče, bi se ta sporna ozemlja zelo zmanjšala. Posamezne dežele bi si tedaj same izbirale ugodnejšo pot.

Ker pa je obstojala vedno razlika v postopanju za Trst in tistim za Reko, kateri se je vedno oteževalo delo, je Reka mnogo zadržala za Trstom. Ta razlika v postopanju je izvirala iz dejstva, da sta bila Dunaj in Budimpešta popolnoma samostojni. Dunaj je smatral samo Trst za avstrijsko pristanišče, Budimpešta pa Reko, ugrabljen Hrvatski.

Reka je bila v svojem začetnem razvoju skoraj popolnoma odrezana od zaledja, čeprav je dobila kasneje železniško zvezo z istim. To pa na umeten način. Železniške tarife so bile vedno v prilogi Trsta. Administraciji južne železnice so narekovali za Reko tarifo, vsled katere se ni mogla trgovina obrniti proti temu mestu.

Sele pozneje, ko je prešla Reka popolnoma pod upravo Ogrske, se je začela trgovina uspešno razvijati. Od dobe dualizma dalje je Ogrska ogromno žrtvovala za razvoj Reke, vedno pa z namenom, da postane Reka polagoma popolnoma ogrsko pristanišče. Deloma se je Budimpešta tudi posrečilo. Igral pa je tu glavno vlogo boj med Dunajem in Budimpešto ter delovanje poslednje za popolno osamosvojitve lastne dežele.

Reka se je hitro razvijala. Imela je velike olajšave pri železniških tarifah, njena industrija je dobivala znatno državno podporo. Ravno je Budimpešta izdala milijone podpore paroplovnim družbam na Reki. Seveda ni Avstrija v tem času spala. Skrbela je s podvojeno vnetostjo za Trst in gledala, da uniči trgovino na Reki. Avstrijska monarhija je bila sicer enotna država — a med Avstrijo in Ogrsko je divjal najhujši gospodarski boj.

Boj med Avstrijo in Ogrsko je bil vedno oster in napet. Izrabljali so se celo zdravstveni predpisi za pomorske potnike. Tu niso igrali vloge higienski predpisi, temveč v prvi vrsti dajanje prednosti enemu pristanišču pred drugim. Na Jadranu sta bila tuja naroda — nemški in madžarski — ki sta si bila tekmovala.

Ker je igral ravno ta boj glavno vlogo v razvoju Trsta in Reke, si ga hočemo natančneje ogledati v enem izmed prihodnjih člankov.

Fotografiranje divjih živali

Elwin R. Sanborn, fotograf newyorškega zoološkega društva, je doživel marsikaj razburjivega, ko je poskušal fotografirati divje živali. On pripoveduje:

«V splošnem prenesajo divje živali v vjetnosti vse, če so mu le navajene. Toda vsaka nova stvar jih razburja in draži. Kadar se jih poskuša fotografirati, jim je ta namen povsem neumljiv in vsled tega naletijo fotograf pogostoma na nepričakovane ovire in neprijetnosti.

Nekoč sem v zoološkem parku poskušal fotografirati lamo. Te živali so imele posebne ograjene pašnike in če sem se jim hotel približati, sem moral skozi plot. Z mano je bil tudi čuvaj. Za sliko določena lama je bila krotka žival in najina navzočnost ji je bila deveta briga. Ko sem vzel sliko, sem se obrnil in začel zapirati aparat.

Nenadoma me je obšla slutnja, da ni vse tako kakor bi moralo biti. In ni bilo! Ko sem se ozrl nazaj, sem opazil, da drvi lama proti meni s hitrostjo ekspresnega vlaka. Baš dovolj časa sem imel, da sem se obrnil in nastavljal predse trinožnik z aparatom. V naslednjem hipu je bil slednji že razbit na tisoč kosov in v obraza sem si brisal drobce stekla. Čuvaj je takoj posegel vmes in lama, zadovoljna s svojim junaškim činom, je poslušno odkorakala stran.

Tako nas je prvič prevarala. Očitno me je ves čas gledala in čakala pravega trenutka. Ko sem zapiral aparat, so njeni živci in jeza eksplodirali istočasno.

Spreten čuvaj me je nekoč rešil neprijetnega stika z bivolinjo. Bila je to mlada krava, ki je imela pri sebi telčka. Iz tega razloga je bila jako nevljudna. Z aparatom sem stopil v ogrado k njej, da jo slikam kolikor mogoče od blizu. Za trenutek je stala mirno, potem je pa nenadoma začela hoditi v krogu, kakor delajo navadno bivoli, ko nameravajo kaj slabege. Čuvaj je spoznal, kaj se pripravlja in je z brezbrzi glasom rekel: «Ne ganite se, drugače vas bo!»

Toda navzile temu, da sva bila popolnoma pri miru, se je bivolinja s polno naglico zapodila k nama. Čuvaj je imel v roki kos palice in s to jo je kakor s sulico udaril med rogeve in hitro stopil na stran. Ker ni videla žival pred seboj več svojega namišljenega sovražnika, je postala prepričana, da je sijajno zmaga. Zadovoljna s tem, je ponosno odkorakala proti drugemu koncu ograde in nama dala priliko, da srečno odneseva cele kosti.

Kopitaste in rogate živali so pogostoma zelo napele. Ničesar, kar jih obdaja, ne zaupajo in zato so včasih tako srdite. Kadar niso plašne, so zlobne, če so pa plašne, drvijo slepo okoli in se mnogokrat poškodujejo.

Poglejte žival od blizu, ko se pase, in opazili boste, da se ji oči pritaeno svetlikajo. To kaže, da se vsak hip pripravljene zdirjati. Tudi pri domačem konju ali kravi bomo opazili tako svetlikanje v očeh.

Tak svet v očeh pripoveduje povest. Te živali se znajo boriti in dobro boriti. V svojem naravnem stanju v svobodi imajo strahovite sovražnike in če se hočejo obvarovati, morajo biti vsak čas pripravljene na beg ali boj. Človek jim je pa novo bitje; niso povsem gotove, ali naj bežijo pred njim ali naj se mu postavijo po robu. In tako se včasih pripeti eno, včasih drugo.

Nekega dne sem poskušal fotografirati samca antilope, toda žival je kazala tako zaupanost, ki antilopi nikoli ne pristaja. Čuvaj,

ki ni maral, da bi njegovega varovanja slikal v taki klavni pozi, je počel z bičem po zraku. No, od tu dalje se nisva mogla več zgrazati nad antilopovo zasanostjo. Svoje ostre navpične robove je obrnil proti nama in naju napadel z vso srditostjo. Jaz sem planil za bližnje drevo, čuvaj je pa zdirjal proti ograji. Baš tedaj, ko je dosegel vrh ograje, ga je antilopa dohitel in bliskovito sunil z rožički od spodaj navzgor in v naslednjem hipu je imel čuvaj dve interesantni odprtini na zadnji strani hlače. Medtem sem se tudi jaz zmuznil na varno.

Nekoč sem fotografiral starega jelena, ki je bil tak srditež, da so mu morali odžagati rogove, da bi ne poškodoval drugih samcev. Tudi on — kakor lama — je bil miren v začetku, ko sem pa zapiral aparat, me je napadel. S svojo topo glavo me je treščil v žleodec, da sem zletel mnogo korakov po zraku. To ga je povsem zadovoljilo, mene je pa celo več nego zadovoljilo!

Nekoč mi je bilo naročeno, da naj iz največje bližine fotografiram oko kače. Klopotca, kadar je zvit v klopičju, navadno nekaj trenutkov miruje. Izbral sem si torej klopotca za svoj namen. Vzeta je bila iz svoje celice in položena na majhno zelo polirano mizico, oddaljeno manj nego ped od aparata. Zakrit s črnim ogrinjalom sem gledal na prosojni šipi tik pred seboj bojevitno dvignjeno glavo, ostre lesketajoče oči in švigajoči vilisti jeziki. Nenadoma je kačina slika zgnila s šipe. Zagotavljam vas, da skoro istočasno tudi mene ni bilo več pri aparatu.

Takrat, ko sem poskušal centrirati leče aparata, je klopotca hlastnila po moji roki, na gladki mizi ji je pa izpodrsnilo, da je padla na tla. Potem sem drugače postopal. Najprej sem centriral aparat, vložil ploščo in uravnil mehanizem zaklopke in potem sem šele položil klopotca na mizo. Ko je imela glavo v zažeheni legi, sem sprožil zaklopko in stvar je bila končana.

Ljudje mislijo, da so zveri mačjega plemena nevarnejše od drugih. Njihova vitkost, krasota in nenavadna moč je, ki vzbuja občudovanje in respekt. Toda vse moje izkušnje z njimi so omadeževane samo z enim napadom. Njihove kletke so majhne in lahko se jih fotografira skozi mrežo od zunaj. Znaniti bo to pojasnilo, zakaj sem imel s tako divjo mačko samo en neprijeten sestanek. Naj bo kar hoče, dejstvo je, da me je od vseh mesojednih živali samo leopard nekoč okusil. Bil sem v kletki pri njem. V krasni legi je ležal vrhu pečine. Fotografiral sem ga in leopard se ni ganil. Ko sem videl, da je vse dobro izteklo, sem zaprl aparat in se obrnil.

Tako hitro, da nisem utegnil niti obrniti glave, je leopard planil k meni na tla in me pograbil za nogo. Stisnil je dokaj prekreproko zame, zvečal pa vsekakor ni. «Ne zganite selje, zakladi čuvaj in ta navet je bil povsem nepotreben, ker od samega strahu niti nisem mogel, da se ganem.

Kamele se dajo z lahkoto fotografirati, toda za fotografa so po svojem obnašanju in zadržanju neprijeten predmet. Tako se držijo, kakor tisti ljudje, ki nečesto govorijo z nikomer in ne marajo, da bi jih kdo ogovoril.

Bobre se le redko zasači dovolj blizu za slikanje. Od daleč se jih vidi, če se jim pa hoče človek približati, smuknejo takoj v svoje podzemne rove.

Odobor, ki ima v oskrbi newyorški zoološki park, je ob neki priliki priredil orangutanom in šimpanzom pojedino po človeškem načinu. Dolga miza v veliki dvorani, krožniki, vilice, žlice, noži in vse potrebno je bilo prirejeno nenavadnim gostom. Ta velikianski «socialni dogodek» sem želel fotografirati. Pripravil sem aparat in ob primernem trenutku prižgal magnetneje patrone. Hipen solnčno-svetli blisk, spremljan s precejšnjim pokom, je neumljivo prestrašil «goste». Nastala je nepopisna zmešnjava. Nekateri šimpanzi so splezali na najvišja mogoča mesta, drugi so se poskrili pod mizo ali kamorkoli je bilo.

Poskušali smo potem z najprijaznejšimi in najslajšimi besedami privabiti in pomiriti prestrašene opice, da bi nadaljevale s pojedino, a bilo je vse zaman. Čutile so, da smo napravili nekaj grdega z njimi in niso nam več zaupale. Kakor ostrašeni otroci so bile. Ne zaupno so nas gledale, a če smo količkaj zgenili, so se takoj stisnile v kepo in si z rokami zakrile oči.»

DAROV

Pri pogrebu Milke Vatovecve iz Sežane se je zbralo v počastitev pokojne 30 L. (trideset lir) za Dijaško Matico.

V počestitev spomina pok. prelata Kosca se je nabralo med lonjerskimi pevci in nepevci 25 Lir 20 stot. in sicer polovica za tukajšnje podružnico Šolskega društva in polovico za vojne sirote. — Denar hrani blagajničarka.

V počastitev spomina nepozabne g. Karle Ponikvarjeve darujeta družini Katern Lit 25.— «Zenskemu dobrodelnemu Udrženju» v Trstu. (denar hrani Šol. društ.)

N. N. daruje Lit 50.— za «Šolsko društvo». Tisti od masla daruje L 5.— «Šolskemu društvu». Srčna hvala!

Borzna poročila.

avstrijske krone	0.03	0.0310
avstrijske krone	0.0330	0.0320
čehoslovaške krone	0.44	0.44
dinarji	33.33	33.60
leji	12.50	13.—
marke	23.—	23.—
dolarji	22.65	22.25
francoski franki	120.95	120.25
švi-arski franki	444.—	444.—
angleški funti papirni	104.45	104.60
Benečijske (vojnoškodninske) obveznice	82.80	82.80

Tečaj:

Cosulich	408
Dalmatia	265
Gerolmich	1175
Libera Trieste	681
Lloyd	3560
Lussino	545
Martinovich	232
Oceania	148
Tripcovich	566
Ampela	585
Cement Dalmatia	482
Cement Spalato	473

Mali oglasi

SREDNJEŠOLEC, primoran opustiti šolanje radi smrti v družini, želi stopiti kot učenec v kako večjo trgovino. Ponudbe pod «Učenec» na upravnistvo. 1425

30 A. Z. PANJEV, novih, na 20 satov, z mladimi maticami, se proda radi selitve po ugodni ceni. Adamič, Ivanjgrad, p. Komen. 1414

KRONE, goldinarje, zlato, srebro, briljante, platin in zobovje kupuje in plačuje po najvišjih cenah znana zlatarna Triputti, Via Vincenzo Bellini št. 13. 1429

DOBRO, MARLJIVO IN POSTENO SLUŽIJO, večjo vseh hišnih del, išče ugodna družina v Trstu. Plača po dogovoru. Natančnejša pojasnila daje upravnistvo. 1426

DEKLO in hlapca iščem za kmetijska dela in pri živini. Scorsola S. Pietro, št. 272 1427

GOSPODICNA zmožna slovenščine, italijanščine in nemščine, išče primerno uradniško mesto v mestu ali na deželi. Cenjene ponudbe pod «Marljiva» na upravnistvo. 1419

GLASOVIRJE v vsakem stanju popravlja, uglašuje, kupuje in ceni. Pečar, Trst, Via Molino a vapore 3/II. 7

MLEKARNA Božič, via Boccaccio št. 4, išče tedensko od 30—40 kg čajnega masla. 1428

KRASNO POSESTVO, 36 orolov, arondirano, 1½ ure od Maribora, v Slovenskih goricah, na glavni cesti, obstoječe iz hiš za gospodarja, oskrbnika in viničarja, hlevov ter fundus instruktus, se proda prostoročno. Pismene ponudbe na A. Reisman, Maribor, Vojašniška c. 6. 1420

POZOR! Kupujem cunjje od 0.80—1 L kg, vrh, arhivni papir, železo in kovine. Skladišče via Rigutti 3, Sklavnik. 1410

PRIDNA služkinja, vajena vseh domačih del, išče mesto pri mirni družini v Gorici ali pa okolici. Gre tudi na deželo. Naslov: Eržen, Idrija — poštnoležje. 1421

SABICA, avtorizirana, sprejema naseče. Zdravnik na razpolago. Dobra postrežba. Govori slovensko. Tajnost zanjama. Slavac. Via Giulia 29. 1394

ŠOLA BERLITZ
TRST — via Torre bianca 21
5. - 10. novembra
Pričetek
novih zimskih tečajev
Zasebne in skupne
lekcije
Diplomirani profesorji
dotične narodnosti
VSI
JEZIKI

Zlato, srebro, krone, platin, zobovje kupuje
Zlatarna ALBERT POVH
Trst, Via Mazzini 46

Steklene šipe

vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. — Postrežba na dom. Cene zmerne. — Piazza Oberdan 3 (Hotel Europa) telefon 44-23. 17

Popolnoma varno naložite denar v
LJUBLJANSKI
POSODILNICE
r. z. z. o. z.
ki posluje
v novo preurejenih prostorih
Mestni trg 6 v Ljubljani Mestni trg 6

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje
najugodnejše
ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. — Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru.

ALOJZIJ POVH
vzro in vzlet
Piazza Garibaldi 2, L. N. Tel. 3-29
Lastna tovarna in delavnica. Prodaja, kupuje, popravlja vsakovrstne predmete. — Korist vsakega je, da se preprča o cenah.

S prvim marcem 1925 bo oddajala «Podnanaška mlekarstva in slarska zadruga» v Hruševju pri Postojni približno 12 do 15 hl mleka najboljšemu ponudniku.

Interesirani naj naslovijo svoje ponudbe vodstvu mlekarne, najkasneje do 15. novembra. 662

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancom naznanjamo tužno vest, da je naš dragi oče, brat, tast, stari oče

JURIJ VEKJET

posestnik

v 75. letu svoje starosti, včeraj ob 4. uri zjutraj, po dolgi in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil danes, 6. t. m., ob 16. uri, iz hiše žalosti pri Sv. M. Magd. spodnji št. 620 na pokopališče v Skedenj kjer bodo zemski ostanki položeni v družinsko grobnico.

TRST, 6. novembra 1924.

An'elija Godina, hči Benedikt Godina, zet. Melita, Nadina, Vera, Danilo, Milan, Svetozar, vnuki in družine Čerkvenič, Miklavc, Vekjet.

Pogr. podj. Nuova Impresa Corso V. E. III 47.

ZAHVALA

Podpisani izrekamo tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo za obilno udeležbo pri pogrebu

Msgr. Frančiška Kosec

Še posebno se prisrčno zahvaljujemo preuzvišenemu g. škofu, da je opravil pri sv. Justu pogrebne obrede, preč gg. kanonikom in vsem čč. gg. duhovnikom, gg. učiteljem in zlasti pa g. Valentiču, ki je spremljal katinarsko šolsko mladino, slov. Marijini družbi, pevskemu zboru iz Lonjera, zastopnikom naših društev in konečno vsem drugim udeležnikom

Dobrotljivi Bog naj vsem obilno poplača!

TRST, dne 8. novembra 1924.

ZALUJOČI OSTALI.

!! Posestniki pozor na domačina !!

Inž. BOGOMIR SFILIGOJ

In zapris. izvedenec, autoriz. civ. geometer

DOM. ROCCO

bivši inž. geometer pri katastru v Gorici

Gorica, Piazza Vittoria-Travnik št. 5

GIUSEPPE SPECHAR - TRST

Via S. Caterina 7, vogal Via Mazzini

nažnanja cenjenim odjemalcem, da je prejel

veliko izbero tu- in inozemskega blaga

za moške in ženske obleke po konkurenčnih cenah.

Specialiteta: ANGLEŠKO in ČEŠKO BLAGO. 10

POHIŠTVO

moderno solidno

po znižanih cenah.

Oglejte si venika skladišča

M. STEINER

d. z. o. z.

TRST, Via Geppa 17 — Via Pauliana 1 (Piazza Stazione)

Embalaza in pošiljativ izven Trsta. Zaloge v prosti luki franco brez carine.

PETE

PODPLATI

PALMA

iz pristnega kaučuka.

„PALMA“ Trst, Via Coroneo 9.

Predno kaj nakupite, obiščite

Veliko skladišče pohištva

trvdke

ALESSANDRO LEVI MINZI

Via Reitorii št. 1 — Via Makanton št. 7-13

Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v veliki izberi.

TISKARNA „EDINOST“ v TRSTU

Izvršuje vsa tiskarska dela v najmodernejšem stilu kakor tudi v večbarvnem tisku. Razpolaga z najmodernejšimi stroji, črkami, Lynotype, stereotypjo ter rotacijskim strojem. Vsa naročila se izvršujejo točno in po zmernih cenah.

Ulica S. Francesco d'Assisi 20

Najstarejši slovenski denarni zavod.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poroštvom

uraduje v svoji lastni hiši

ulica Torrebiana št. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.

Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za stranke od 9 do 13

Ob nedeljah in praznikih je urad zapr

Št. telef. 25-67. 8